

GODS VERBORGEN WEGEN

H. Rossier

Gods verborgen wegen

Studies over het boek Ester

Gods verborgen wegen
Studies over het boek Ester

Copyright © OudeSporen
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Gereviseerde editie 2016
OudeSporen online uitgeverij

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*'Hij zocht het beste voor zijn volk en sprak tot
welzijn van heel zijn nageslacht'.*

Ester 10:3

Inhoud

Inleiding tot het boek Ester	9
Hoofdstuk 1 - Ahasveros en Wasti	25
Hoofdstuk 2 – Ester als echtgenote en koningin	31
Hoofdstuk 3 - Haman, de jodenhater	39
Hoofdstuk 4 - De tijd van de Grote Verdrukking	49
Hoofdstuk 5 - Ester in genade aangenomen; Hamans ware gedaante onthuld	53
Hoofdstuk 6 - De verborgen wegen van Gods voorzienigheid .	59
Hoofdstuk 7 - Ester maakt haar afkomst bekend	65
Hoofdstuk 8 - Mordekai bestuurt het rijk	69
Hoofdstuk 9 - Volle verlossing	75
Hoofdstuk 10 - Tot slot	79
Samenvatting	81

Inleiding tot het boek Ester

De gebeurtenissen waarover het boek Ester spreekt, zijn te situeren tussen het 6e en 7e hoofdstuk van Ezra, d.w.z. tussen de regering van Darius I, zoon van Hystaspes, en die van Artachsasta, d.i. de Perzische koning Artaxerxes I Longimanus (= met de lange handen). De periode hiertussen wordt opgevuld door de regering van Ahasveros (Grieks: Xerxes, 485 - 465 v. Chr.). De gebeurtenissen in dit geïnspireerde boek hebben dus plaats onder Xerxes. Iedere scholier weet van de macht en rijkdom van deze koning, en de rol die hij in zijn strijd met Griekenland tijdens de Medische oorlogen gespeeld heeft; hoe hij, na bij Salamis door de vloot van zijn vijanden verslagen te zijn, vluchtte en naar zijn land terugkeerde.

Maar het is nuttig te bedenken dat zelfs deze elementaire kennis niet noodzakelijk is om het Woord van God te kunnen begrijpen. We hebben aan een passage in het boek Daniël (10:20-11:2) al voldoende om ingelicht te worden over wat we erover moeten weten. Daartegenover is het van belang te beseffen dat gebeurtenissen die de wereld met verhalen vervullen, nauwelijks meetellen in het geïnspireerde Boek. God vermeldt ze slechts als ze op de een of andere manier optreden in de geschiedenis

van Zijn volk, of als ze toekomstige gebeurtenissen afbeelden, de strijd tussen de volken met Israël als het middelpunt (Dan. 11).

Het komt zelfs voor dat het Woord van God van een geweldige botsing tussen de volken alleen verslag doet om ons de redding van één van zijn beminden te laten meemaken (Gen. 14). Deze waarheid is voor ons van groot belang. De conflicten tussen de volken in onze dagen houden ons vaak zodanig bezig, dat wij de gemeenschap met de Heer erdoor verliezen. Laten we dus telkens het Woord ter hand nemen om de waarde ervan goed te meten. Laten we de feiten ook wegen met de weegschaal van het heiligdom. Wat zullen ze ons dan gering voorkomen tegenover de eeuwige raadsbesluiten van God! De geweldigste val van de grootste rijken, die de wereld op haar grondvesten schenen te doen wankelen, wegen niet meer dan een strohalm op de goddelijke balans als Gods volk er niet bij betrokken is, hetzij om het te oordelen, of om het aan zijn vijanden te wreken (Deut. 32:8).

Een voorbeeld daarvan zien we in het Nieuwe Testament: de kolossale opdracht voor de volkstelling van de hele bewoonde wereld door de machtige keizer dient slechts ertoe dat hierdoor de geboorte van het Kind kan plaatsvinden in Betlehem. En aan het eind van de tijden verdwijnen de veldslagen van de grootste aanvoerders en hun ontelbare legers als een zucht bij de verschijning van één Man! In het Oude Testament zijn de beroeringen in de wereld die worden veroorzaakt door Assur – en zijn overwinningen – slechts van belang voor zover zij Gods tuchtroede zijn t.a.v. het ontrouwe Israël; en de overwinning van Babel over Assur, voor zover die ditzelfde doel van God vervult ten opzichte van Juda.

Het boek Ester bevestigt wat we zojuist onder de aandacht hebben gebracht. De Medische oorlogen, die gedurende zoveel jaren de toenmalige wereld in beroering brachten, worden er heel eenvoudig in weggelaten. Evenmin is in dit boek sprake van de overwinning van de Grieken (Javan), of de nederlaag van de Perzen. Dergelijke gebeurtenissen hebben de ondergang van Perzië, het tweede wereldrijk, voorbereid. Het had niet beter geregeerd over wat God het had toevertrouwd dan Babel, het eerste wereldrijk; maar die gebeurtenissen betroffen niet het volk van God.

Een heel bijzondere trek van het boek Ester is niemand ontgaan: Gods naam komt er niet in voor! Voor de Joden is deze weglating iets onbegrijpelijks, want een gedeeltelijke verharding is over hen gekomen en zij verstaan in hun eigen Schriften de gedachten van God niet. We zullen zien dat deze weglating de veroordeling van dit volk betekent. En die wil het helaas niet erkennen. Hoewel het boek Ester nog heden onder de heilige boeken van enorme betekenis is voor de Joden en het tijdens het Purimfeest nog steeds plechtig wordt voorgelezen, uiten de gevoelens van de hoorders zich onder de voorlezing in verwensingen aan het adres van Haman, zijn vrouwen en zijn zonen, maar dragen totaal niet het karakter van zelfoordeel. Men begrijpt zó weinig van dit weglaten van de naam van God, dat de Griekse vertaling van de zeventig, door Alexandrijnse Joden tot stand gebracht, ten doel schijnt te hebben gehad om, in wat zij als een leemte beschouwen, te voorzien door talrijke apocriefe toevoegingen waarin de naam van God heel vaak voorkomt.

Laten we ter verklaring van deze zo opmerkelijke weglating een blik slaan op de omstandigheden, waarin de Joden zich in het boek Ester bevonden. Bij het edict van Kores (Cyrus) keerde een

aanzienlijk aantal Joden, die in dit besluit de vervulling van het woord van God zagen, na de zeventig jaren van ballingschap in hun land terug onder leiding van Zerubbabel. Ezra bracht er later nog anderen heen. Deze migratie telde 42.360 personen. Ongetwijfeld zijn er vaker afzonderlijke personen naar Jeruzalem getrokken uit Babel of uit andere plaatsen van het rijk, om te aanbidden of om geschenken te brengen (zie bijv. Zach. 6:9-10).

Maar over het algemeen is een groot deel van Juda en Benjamin in de Perzische gebieden gebleven, waar zij zich hadden gevestigd, hetzij door onverschilligheid ten aanzien van Jeruzalem en de tempel, of omdat zij het er wel goed hadden, of om andere redenen. Door naar Jeruzalem op te trekken hebben de eersten beantwoord aan Gods gedachten; de laatsten schenen de vernedering van hun slaafse situatie niet zo erg te vinden en bleven waar zij waren. Het spreekt vanzelf dat we bij deze tweede groep een uitzondering maken voor personen als Daniël, Ezra, Nehemia, Mordekai, die door hun officiële functies onder de rechtstreekse afhankelijkheid van de Perzische heersers stonden.

Zij die opgetrokken waren, werden door God nog niet als Zijn volk erkend, want het vonnis dat hen tot 'Lo-Ammi' stempelde was niet herroepen. Maar zij hadden persoonlijke en zelfs gemeenschappelijke geloofsbetrekkingen met de HERE, ondanks de afwezigheid van een relatie als volk met Hem. En het behaagde Hem deze betrekkingen te onderhouden. Daartoe maakte Hij hun Zijn gedachten bekend door middel van leiders, leraars en profeten, ter ondersteuning van hun geloof en om hun nieuwe moed te geven. Gods doel was hen op de komst van de Messias voor te bereiden. Als zij Hem aannamen, dan zou Hij hen voorgoed herstellen en hen weer 'Mijn volk' noemen. We weten hoe die genadevolle plannen van God jegens Zijn volk zijn onderbroken

door de verwerping van Christus; en hoe door deze verwerping de gemeente gevormd werd door de Heilige Geest; en hoe ten slotte het herstel van Israël naar toekomstige tijden is verschoven, zoals beschreven door de profeten.

Toch was het begin van het herstel van Juda en Benjamin bijzonder gezegend, zoals Ezra, Nehemia en de profeten Haggai, Zacharia en Maleachi laten zien.

Daarentegen was de toestand van het volk dat er de voorkeur aan had gegeven in het land van de ballingschap te blijven, slecht te noemen. Al genoten ze ook uiterlijke voorspoed, ze waren niet alleen 'Lo-Ammi', evenals hun tot herstel gekomen broeders in Palestina, maar zij waren van iedere verbinding met God verstoken. Hij was voor hen verborgen. Hij had Zijn gelaat afgewend; een sluier van droefheid en verlatenheid drukte op dit volk. Geloofsenergie werd er bij hen niet gevonden – die had zich niet getoond bij het edict van Kores – en evenmin het genot van persoonlijke betrekkingen met God. Israëls zon was ondergegaan. Ze hadden geen lamp om hun schreden te leiden in de nacht die over hen was gedaald. Terwijl anderen naar het licht waren opgetrokken, of beter gezegd er dichterbij waren gekomen door naar Jeruzalem terug te keren, bleven zij in de duisternis van de schaduw van de dood zitten. Geen lichtstraal van Godswege kwam die op dat moment doorbreken. Dit verklaart hoe in religieus opzicht alles in het boek Ester in het duister is gedompeld. Het dagelijks leven gaat door, maar de veerkracht ervan is verslapt of zelfs tenietgedaan.

Maar wat zien we bovendien bij het volk? De Schriften, die in de boeken Ezra en Nehemia zo'n grote rol spelen, zijn helemaal afwezig. Niet één van de feesten door de Mozaïsche wet ingesteld (waarvan de viering bij het overblijfsel dat naar

Jeruzalem terugkeerde weer was ingesteld); geen enkel feest dan het Purimfeest, een geheel nieuw feest toen de verlossing van het volk een feit was. Offers, priesterschap, tempeldienst, alles is verdwenen of wordt niet meer vermeld; want we weten dat een groot aantal priesters en Leviëten na het edict van Kores of bij volgende gelegenheden niet is opgetrokken naar Jeruzalem.

Als de middelen waardoor God met het volk in verbinding kon treden nu ontbraken, die van het volk tegenover God waren evenzeer afwezig. Nergens wordt melding gemaakt van het gebed. Als de nood bij hen op het hoogst is, gaan ze in zak en as zitten en wordt een vasten bevolen, maar gebed en smeking worden niet genoemd. Ik beweer niet dat ze er bij de getrouwen niet konden zijn, maar er is nimmer sprake van. Alles wat men bij hen ziet, is bezorgdheid voor het volk; en bij het naderen van de laatste slag zien we benauwdheid en grote angst, met een zwakke en door het geloof ingegeven gedachte dat er mogelijk 'redding en uitkomst van andere zijde zal opdagen'.

Samenvattend komt hun toestand hierop neer: de hemel is gesloten, en er is geen nationale of individuele verbinding met God. Dit is heel anders dan het volk onder Ezra en Nehemia. In slavernij achtergelaten, gaan ze gebukt onder het juk van de heidenvolken – uiterlijk zonder God en met niets anders dan een zwakke hoop. Ze komen en gaan, en worden veracht en gehaat door de meerderheid. Ze houden zich op de achtergrond om te ontkomen aan vijandige belangstelling. Ongelukkig, maar aan het juk gewend, bewaren ze te midden van hun vernedering de herinnering aan vergane glorie. Zij worden niet gedragen door liefde voor het altaar, de tempel, de muren van Jeruzalem, zoals degenen die naar deze stad waren teruggegaan. Wel bevindt zich onder hen een deel van de priesters, zoals het boek Ezra aantoont,

maar zonder de mogelijkheid om de priesterdienst uit te oefenen. In hun ellende kunnen zij zelfs geen verlichting vinden door zich openlijk uit te spreken, behalve dan wanneer hun vreselijke lot openbaar is gemaakt.

Als ik die toestand met een enkel woord moet beschrijven, dan zou ik zeggen: het is de onverschilligheid van de ongelukkigen. Zie ze daar, zonder vaderland en hoofdstad. Als stad hebben ze alleen maar Susan, de hoofdstad van de heidenvolken; ze leven zonder vorst en zonder priester met de efod en de Urim en de Tummim om God te kunnen raadplegen (het overblijfsel in Palestina hoopte hier tenminste op volgens Ezra 2:63); echter ook zonder afgoden en terafim (Hos. 3:4). Dat is de geestelijke woestijn. Ik spreek nu over de indruk die dit boek beoogt op te roepen, want het tweede boek van de Psalmen verplaatst ons profetisch in dezelfde situatie en toont dat het geloof zich toch tot God wendt.

De afwezigheid van een relatie met God roept over dit overblijfsel in ballingschap de verachting op van de wereld waaraan het is onderworpen. Het karakteristieke woord van het tweede boek van de Psalmen, waarin we het overblijfsel van Juda uit Jeruzalem verdreven zien en zien wonen onder de volken, is: 'Waar is uw God?' Dit woord is op bijzondere wijze van toepassing op de omstandigheden van het boek Ester. 'De hele dag zegt men tegen mij: Waar is uw God?' 'Als een doodsteek in mijn beenderen honen mij mijn tegenstanders, doordat zij de hele dag tegen mij zeggen: Waar is uw God?' Dat zegt de terneergeslagen ziel van het overblijfsel, dat 'in het zwart gaat vanwege de onderdrukking van de vijand' (Ps. 42).

En zo is het ook in de profeet Joël: 'Zij zijn de naties tot een spotwoord. Waarom zou men onder de volken zeggen: Waar is hun God?' Maar juist deze verlatenheid, de leegte om hen heen,

en daarbij gevoegd het doodsgevaar dat hen van ogenblik tot ogenblik bedreigt, doet hen roepen tot de God die Zijn gelaat voor hen verbergt: ‘Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? Verhef over ons het licht van Uw aanschijn, o HERE!’¹

Zo is God dus *verborgen*, en dan is al wat er overblijft het eveneens. Het Licht van de wereld is verdwenen; de nacht is gekomen waarin niemand werken kan. Het licht kan om zo te zeggen spaarzaam schijnen over de puinhopen van Jeruzalem, maar het schijnt dan toch daar waar het geweten ontwaakt is, waar mensen zoals Ezra de schuld van het volk belijden, er berouw over hebben en zich verootmoedigen. Hier vinden we niets dergelijks. De wereld schittert met al haar aardse glans, maar Israël is in duisternis gezeten. Het grote Licht waarvan de profeet spreekt, zal pas blinken bij de eerste verschijning van het Kind in Betlehem.

In Esters dagen verbergt het onderworpen volk zich. Mordekai, de dienaar van de machtige koning, geeft zijn eigen volk pas te kennen als hij gedwongen wordt zijn houding tegenover Haman te verklaren. Op bevel van Mordekai houdt Ester haar afkomst geheim en durft die niet bekend te maken; dat zou haar ondergang

1 Alleen dit feit toont reeds – we komen er nog op terug – dat het boek Ester een zinnebeeldig boek is. We zullen er steeds meer van overtuigd worden, wanneer we het karakter bestuderen van de personen die er in getekend worden: Ahasveros, Wasti, Ester, Haman, Mordekai. Dat is bijzonder, omdat de boeken Ezra en Nehemia, hoewel ze voor het heden en voor alle tijden vol lering staan, dit zinnebeeldige karakter niet hebben. Daarom zou het ook niet mogelijk geweest zijn het boek Ester aan het boek Ezra toe te voegen, waarin het geschiedkundig gezien ingelast had moeten worden; nog afgezien van het feit dat het ‘t overblijfsel op een heel ander terrein verplaatst, omdat het de verstrooiing van de Joden onder de naties behandelt.

betekenen. Zij is zo'n beetje als de zeventuizend onbekenden ten tijde van Israëls verval en de schandelijke Baäldienst.

In het boek Ester staat het volk evenwel niet bloot aan een zegevierende afgoderij. De Perzische heersers hadden een afkeer van valse goden en beoefenden de godsdienst van Zoroaster, die alle afgoden verwierp. Het was ongetwijfeld een valse godsdienst, maar niet grof afgodisch zoals bij de Chaldeeën. Deze religie erkende een allerhoogste god (Ahoeramazda), de god van het goede, met zijn goede geesten, en een tweede god, de god van het kwade (Ahriman), eeuwig als de eerste, in gelijke macht en met hem in conflict, die met zijn kwade geesten de mensen steeds probeert te verleiden.

Zijn macht zou echter een einde nemen en hij zou de overwinning aan de god van het goede moeten laten. Deze Ahriman is de duivel, die erin geslaagd is de mensen te verleiden door hun vruchten aan te bieden om te eten en hen zo te beroven van de voorrechten die zij genoten. In dit alles ziet men, ondanks grove dwalingen wat het wezen van God betreft, een ontroerende echo van primitieve mondelinge overleveringen, waarvan God ons in Zijn Woord de oorspronkelijke waarheid heeft meegedeeld. Ahasveros had alleen maar deze trek – zijn godsdienst – gemeen met Kores, met Darius en met Artaxerxes.

Te midden van dit toneel, in de koude nevel die de ballingen omhulde – en dit is het voornaamste feit in het boek Ester –, waakt de Voorzienigheid in het verborgen over hen. Heel dit verhaal levert er het bewijs van, en we zullen ruimschoots gelegenheid hebben dit te laten uitkomen zodra we aan de bijzonderheden toe zijn.

Dat komt doordat God trouw is en Hij, al is Hij gedwongen Zijn aangezicht te verbergen, Zichzelf niet kan verloochenen. Zijn beloften zijn onberouwelijk; en zelfs als Hij er, in zwijgen gehuld, helemaal aan voorbijgaat, denkt Hij er toch aan. Hij handelt op die manier zolang het volk de last draagt van het oordeel in Zijn regering, en de voltrekking van het vonnis aan de gang is. En wanneer Hij anders handelt ten opzichte van het volk dat naar Jeruzalem is opgetrokken, gebeurt dat met het oog op de komst van Christus in hun midden, zoals de laatste drie profeten van het Oude Testament getuigen. Maar hier in het boek Ester vinden we iets dergelijks niet. Toch blijft God, ook in Zijn zwijgen, dezelfde. En God is liefde. Hij is niet alleen de heilige God. Hij blijft wat Hij altijd geweest is: een God die met innerlijke ontferming bewogen is ten opzichte van dit schuldige volk. Vandaar de onafgebroken bemoeienissen van Zijn voorzienigheid.

We kunnen die voorzienigheid onder twee aspecten beschouwen. Bij het eerste hebben de mensen dagelijks het openlijke gezicht, de onbetwistbare manifestatie van die voorzienigheid voor ogen. De apostel zegt het zó: ‘Hij heeft Zich niet onbetuigd gelaten in goeddoen, door u van de hemel regen en vruchtbare tijden te geven, door uw harten te vervullen met voedsel en vrolijkheid’ (Hand. 14:17). Het tweede aspect is dat van een in haar wegen en doel *verborgen* voorzienigheid, zodat men die slechts aan het eindresultaat kan herkennen. Zo komt Mozes (en zulke voorbeelden treffen we heel vaak aan), uit het water gered door Gods voorzienige wegen, terecht aan het hof van Farao en wordt hij de bevrijder van zijn volk. Telkens komen we dit laatste karakter van de Voorzienigheid tegen in het boek Ester. Terwijl zij *verborgen* blijft, bestuurt zij toch de gebeurtenissen; en alleen het geloof weet dat zij aan het werk is en vertrouwt op haar. Er is dan ook geloof nodig om dit boek te begrijpen.

Kort samengevat vinden we hier dus de *verborgen* voorzienigheid, die handelend optreedt te midden van de vreselijkste gevaren die het volk bedreigen dat zich onder de toorn van het godsbestuur bevindt, om het ten slotte door de wraak op zijn vijanden rust te geven en de heerschappij van de vrede in te leiden.

Er is nog een andere belangrijke karaktertrek van het boek Ester, waarop wij met nadruk moeten wijzen. Een van de mooiste karaktertrekken van het Oude Testament – en dan bedoelen we daarmee niet alleen de profetische geschriften, maar ook de wet, de historische boeken, in één woord alle andere Schriften – is dat het enerzijds de geestelijke beginselen bevat die van alle tijden zijn en de periode waarin ze zijn opgesteld ver overschrijden, maar anderzijds óók toekomstige gebeurtenissen en personen afbeeldt. Het feit waarover we spreken kan meer of minder duidelijk uitkomen, overeenkomstig de aard van de geschriften, maar het is constant aanwezig. Zelfs als God Zich verbergt, zoals in het boek Ester, voelt men dat Hij de spelers uitkiest, en onderkent men achter de schermen de soevereine Werkman die de voorbeelden van de toekomstige gebeurtenissen en personen vorm geeft.

Voor hen die het Woord biddend bestuderen, is dit feit – dat we zelfs in een boek als Ester typen vinden – van het hoogste belang, zoals we nog zullen zien. Als we dit verhaal overdenken, maakt het een vertrouwde indruk. Die of die gebeurtenis, de een of andere persoon, het voert onze gedachten naar toekomstige dingen die we al vaker overdacht hebben. De feiten rijgen zich als een ketting aaneen, personen komen naar voren of sluiten zich bij elkaar aan op kenmerkende wijze. Deze of gene toespeling, de een of andere naam waaraan de oppervlakkige lezer onverschillig voorbijgaat, krijgt opeens onvermoede waarde en krijgt plotseling een helder

licht. En het is één van de aantrekkelijkheden van Gods Boek, dat het ons een gedachte doet ontdekken die als een ondergrondse waterstroom stil zijn loop voortzet. Voor de gewone mens, die de bodem omwoelt zonder de aanwezigheid ervan te vermoeden, is het onbekend. Tot er een moment komt waarop de Geest van God het een uitweg opent en het plotseling als een bron omhoog spuit voor de ogen van hen die het bestaan ervan ontkenden.

Zo is het ook met het boek Ester. Naar de schijn is er niets dat zich minder tot stichting leent dan deze geschiedenis, wanneer men aan de oppervlakte blijft. Om die reden hebben sommigen er gedachten ingelezen die bij andere gelegenheden heel nuttig zijn, maar die het niet bevat. Anderen zouden geneigd zijn de voorkeur te geven aan de boeken Ezra en Nehemia, die zo vol staan met opbouwende beginselen die we kunnen toepassen op de huidige omstandigheden, maar deze boeken geven geen profetische typen te zien. Deze zijn vervat in de profeten van diezelfde tijd: Haggai, Zacharia en Maleachi.

Maar ik herhaal, als we het gemurmel van de stroom onder de grond opmerken, hoeveel verborgenheden ontdekken we dan:

- goddelijke macht, geconcentreerd in één persoon;
- de bevrijder tot het koningschap verheven en gekroond;
- de gezworen vijand van hem die het volk vertegenwoordigt,
- terecht en veroordeeld;
- de vrouw uit de volken verstoten;
- de Joodse bruid die uit de ballingschap komt,
- wordt de vrouw van de grote Koning;
- het overblijfsel gaat door de Grote Verdrukking,
- totdat de Bevrijder tussenbeide komt;
- de vrede en vreugde die op deze bevrijding volgen!

Het is wonderlijk dat het verzet van de mensen tegen Christus zijn aanvallen speciaal tegen dit boek richt, dat ogenschijnlijk zoveel overeenkomst toont met de in de wereld heersende beginselen. De reden daarvan is dat de bestrijders van het boek daarin vaag het bestaan vermoeden van een geheim, dat zij niet zien en kennen maar toch haten.

Bijzondere omstandigheden verklaren het feit waarom deze dingen op zo'n verborgen manier en door typen die schijnbaar zo onvolledig zijn, voorgesteld worden – waardoor zij zelfs onbekend kunnen blijven bij de gelovige lezer die geen geestelijk inzicht heeft. Het volk als zodanig is er niet meer, dat zeiden we al. Elke band die het met God verbond, is verbroken; de Heer van de oogst slaapt. Wanneer we hier worden verplaatst naar de Grote Verdrukking, 'de benauwdheid van Jakob', verschilt het karakter van hen die deze periode doormaken enorm van wat we gewoonlijk in de psalmen en de profeten tegenkomen. In het boek Ester vinden we geen berouwvol en rechtschapen overblijfsel, dat erkent de tucht te hebben verdiend en dat uit de diepte tot God roept, in het bewustzijn dat het niet eraan kan ontkomen zolang God op zijn ongerechtigheden acht slaat. Hier echter ziet het volk, omdat elke band met God verbroken is, geen enkele mogelijkheid van verlossing. Slechts één man, Mordekai, die het middel ertoe zal worden, weet dat zij zal komen.

Anders dan de gevoelens die we zien in het boek Ester, zijn die van het onder Zerubbabel en Ezra teruggekeerde overblijfsel te Jeruzalem. Ook al is het 'Lo-Ammi', het is zich bewust van zijn betrekking met de HERE. De nood in het boek Ester is dan ook groter en treffender, hoewel het in feite het overblijfsel is dat in Jeruzalem verblijft, dat in de toekomst ter dood gebracht zal worden en het martelaarschap zal ondergaan.

Maar hier is de benauwdheid angstiger, en worden er 'grote en bittere' kreten geslaakt; en toch valt er geen haar van hun hoofd in het vreemde land! Hun toestand is zoals die van de vrouw die door de draak wordt achtervolgd (vgl. Openb. 12:16), terwijl die van het overblijfsel dat in Juda en Jeruzalem is achtergebleven wordt aangeduid door vers 17 van hetzelfde hoofdstuk. Bij hen zien we een actief geloof, een diep besef van zonde, berouw, en de hoop die in de psalmen tot uitdrukking komt in de woorden: 'Hoelang nog?' Er is hier de verwachting van de verschijning van de Messias. In het eerste geval wordt de vreselijke angst van een dreigende, onvermijdelijke vernietiging nog verzaamd door het besef dat zij deel uitmaken van Juda en Benjamin. En tegenover hun dreigende ondergang hebben zij niets dat ook maar enigszins zeker is. Maar toch, ondanks alles is er een vleugje hoop. 'Wellicht' (...) 'Wie weet', zegt Mordekai².

Geschiedkundig behoort het in Perzië gebleven overblijfsel in het boek Ester evenzeer tot Juda als zijn naar Palestina teruggekeerde leden³. Het Woord stelt ons hier dus niet twee overblijfsels van Juda voor, maar het overblijfsel van Juda in twee verschillende situaties: de ene komt overeen met de mate van geloof en gehoorzaamheid die het volk getoond had door naar zijn erfdeel terug te keren en de tempel te herbouwen; de andere weerspiegelt zijn onverschilligheid en ontrouw. God bedient Zich evenwel van de omstandigheden van het in Perzië gebleven volk om ons in het boek Ester een idee te geven van de hevige benauwdheid van Israël in de toekomst. Het ontredderde schip heeft zijn roer, zijn

2 Zie wat de Grote Verdrukking betreft Jer. 30:4-11; Dan. 12:1; Matt. 24:21-22.

3 Zo zal het ook straks in de eindtijd zijn. Sommigen zullen in Jeruzalem blijven, anderen nemen de vlucht onder de volken (Matt. 24:15-19).

kompas, zijn masten en zeilen verloren, het wordt heen en weer geslingerd in de nacht en voortgedreven naar de klippen die het in een ogenblik zullen verbrijzelen en doen ondergaan. Er is geen hoop, geen hulp!

Maar in die tijd bereidt een geheimzinnige hand de uitredding door een gebeurtenis die de onstuimige golven stilt en het schip 'naar de haven van hun begeerte leidt'. Deze haven is de genade die het volk in de vrede, de vreugde en de heerlijkheid van het Koninkrijk binnenleidt. Zo wordt Israëls hele profetische geschiedenis in type samengevat in deze enkele bladzijden van het boek Ester:

1. het verworpen volk in dienstbaarheid;
2. de Grote Verdrukking waarin er geen haar van hun hoofd valt in het vreemde land;
3. het oordeel dat hun vijanden treft;
4. het Vrederijk binnengeleid!

Het boek Ester bevat dus de geschiedenis van de toekomstige verstrooiing van Juda onder de volken, en in één opzicht zouden we die kunnen toepassen op de verstrooiing die gevolgd is op de dood van Christus, tot in onze dagen toe. Maar zoals gezegd, dit verhaal strekt zich veel verder uit dan de tegenwoordige tijd. Het is een type van de geschiedenis van het overblijfsel van Juda, in de toekomst onder de naties verstrooid, terwijl een deel ervan zijn getuigenis in Jeruzalem nog zal voortzetten. Allen zullen in hun gemoed diep beproefd worden; maar die geestelijke oefeningen vermeldt het Woord niet in het boek Ester, om onze aandacht te richten op de onderbroken relatie tussen het volk en God, hun

diepe benauwdheid en de grote genade die hun verlossing zal bewerken.

Hoofdstuk 1 - Ahasveros en Wasti

Het verhaal begint met de beschrijving van de feestelijkheden, zonder weerga zelfs in onze eeuw, die door koning Ahasveros (Xerxes) zes maanden lang werden gehouden in Susaan, de hoofdstad van het Perzische rijk. De profeet Daniël had deze pracht en praal voorspeld. Zo spreekt de man in linnen kleren gekleed tegen hem: 'Zie, nog drie koningen zullen in Perzië opstaan, en de vierde zal grotere rijkdommen bezitten dan alle anderen, en als hij sterk geworden is door zijn rijkdom, zal hij alles in beweging brengen tegen het koninkrijk van Griekenland' (Dan. 11:2). 'Het derde jaar van zijn regering' (Est. 1:3) correspondeert volgens de geschiedenis met het jaar waarin het besluit werd genomen voor een grote veldtocht tegen Griekenland, het land dat reeds zijn vader Darius op heldhaftige wijze had weerstaan. We twifelen er niet aan dat deze demonstratie van rijkdom en macht was bedoeld om deze expeditie voor te bereiden, o.a. door besprekingen met de vorsten, de edelen en de hoofden van de 127 gewesten van dit onmetelijke rijk. Een speciale term, die kenmerkend is voor sommigen van hen, schijnt op dit plan te wijzen. Er is sprake van 'het leger', dat in eerste linie na de vorsten van het koninkrijk komt. Dit woord betekent eigenlijk: 'de gewapende macht', dat wil zeggen de aanvoerders of generaals van het leger. Behalve dit detail is er niet de geringste toespeling op het doel van het feestmaal.

Zoals we in de inleiding hebben opgemerkt, zijn deze gebeurtenissen slechts van belang in Gods Woord voor zover ze van invloed waren op het volk van God, of de val van het Perzische rijk voorbereidden. De wereldse machthebbers hadden niet beantwoord aan Gods bedoelingen, hoewel Hij hun soevereine macht had gegeven als gevolg van de ontrouw van Zijn eigen volk. Wat maakt de constatering van dit feit de politieke plannen van de mensen toch klein voor de gelovige! Het is voldoende dat God zegt tegen de zee die de wereld dreigt te overstromen: Tot hiertoe en niet verder! En haar pogingen falen, evenals de wind die de storm had ontketend.

En dit alles vond plaats omdat God te midden van al die pracht en praal – zoals nooit tevoren was vertoond – dacht aan Zijn eigen volk. Want behalve het bezit van een fabelachtige rijkdom, voerde Ahasveros heerschappij over 127 gewesten, terwijl Darius de Mediër er niet meer dan 120 had (Dan. 6:1). Dit volk nu zullen we op het toneel zien verschijnen. Het was een verstrooid en krachteloos volk, het voorwerp van verachting en haat van de kant van zijn onderdrukkers.

Laten we vooraf nog iets over Ahasveros zeggen en nagaan hoe het Woord hem schildert. Zijn natuurlijke karakter komt heel treffend uit, en het bijbelse portret zou zo nodig bevestigd kunnen worden door wat de geschiedenis over hem leert. Ahasveros vertoonde een mengeling van hoogmoed en zwakheid. Zijn hoogmoed werd gevoed door het voor alle tijden geldende gebruik dat de rijksgroten en bestuurders hadden ingesteld, te weten dat een wet van de Meden en Perzen niet kon worden herroepen. Dit gaf de koning de illusie een heilige persoonlijkheid te zijn, die onwankelbaar was, hoewel het de rijksgroten een middel verschafte om zich aan de willekeur van de troon te onttrekken.

Op dit gebruik was destijds een beroep gedaan onder Darius de Mediër, om de profeet Daniël in het verderf te storten. Verzoeken en gebeden zouden gedurende dertig dagen alleen gericht mogen worden tot Darius, hetgeen de vorst tot goddelijke hoogte verhieft.

De hoogmoed van Ahasveros dreef hem ertoe een overdreven pracht ten toon te spreiden om zijn vorsten en zijn volk te verblinden. Bovendien was verordend dat iemand die voor hem verscheen zonder hiertoe uitgenodigd te zijn, ter dood moest worden gebracht. Niemand kan immers het aangezicht van een god zien en in leven blijven! Dit was een nieuw bewijs van zijn soevereiniteit; de koning kon echter wel iemand de gouden scepter toereiken en op die manier in genade aannemen.

Verbonden met de trots van de macht kwam bij Ahasveros nog de heftigheid van zijn karakter tot uitdrukking, zodra er zich een hindernis of tegenstander op zijn weg bevond. Meermalen lezen we in de loop van dit verhaal over de ontbrande of gestilde toorn en gramschap van de koning (1:12; 2:1; 7:7 en 10). Heftigheid is nooit een teken van kracht, integendeel. Dit verraadt de zwakheid van iemand die zichzelf niet kan beheersen. Die zwakheid toonde zich ook door het feit dat koning Ahasveros – ondanks zijn aanspraken op goddelijke soevereiniteit – een speelbal was van zijn gunstelingen, hoewel hij hen ook met zijn wraak overstelpte als zij hem mishagden. Voegen we hieraan nog toe dat hij – toen er ten aanzien van koningin Wasti een besluit moest worden genomen dat hem alleen aanging – zich met raadslieden omringde die hem ervan overtuigden dat de daad van de koningin zelfs de goede orde in de samenleving raakte.

Maar behalve zwak en heftig van karakter, was Ahasveros ook onverschillig tegenover de ellende van zijn onderdanen. Hij wettigde daden van wreedheid, mits hem de zorg van een

onderzoek ernaar bespaard bleef; en zo leverde hij aan een boosaardig mens – zijn gunsteling – vele duizenden in zijn rijk uit. Inderdaad, deze gevreesde man toonde geen karakter te bezitten onder dit stelsel van soevereine macht.

En toch – ‘t klinkt vreemd dit te zeggen – zien we in deze koning, die zich goddelijke rechten aanmatigde, een beeld van de macht van God. Want in de tijd dat God Zijn aangezicht voor Zijn volk verborg, had Hij het oppergezag toevertrouwd aan de hoofden van de volken. God bediende Zich van een alleenheerser, wiens eerezucht slechts ernaar streefde Hem te evenaren, iemand die zijn hartstochten volgde, om ons een voorstelling te geven van de autoriteit en macht die op soevereine wijze worden gebruikt om Zijn volk genade te bewijzen en de bestuursmacht over te dragen aan de man van Zijn keuze. Zo is het alleen de hoogste machthebber die het recht heeft gratie te verlenen; en deze waarheid, nog verborgen, bracht enige troost aan dit beproefde, arme volk. We kunnen hierop niet genoeg de aandacht vestigen.

Terwijl God Zich van Zijn volk had afgekeerd, bleef er voor het oog van het geloof een gezagsvorm bestaan, het recht om te verhogen en te vernederen, het recht om gratie te schenken, verpersoonlijkt in het hoofd van de volken, aan wie God het had geschonken vanwege de ontrouw van Zijn eigen volk. Dus Ahasveros, die zich in werkelijkheid de plaats van God toe-eigende, had als type goddelijk gezag en vertegenwoordigde dat. Hij had de hoogste macht; en dit wordt zinnebeeldig voorgesteld in een boek waarin God Zich weliswaar verborgen houdt, maar waarin het Hem behaagt te tonen dat Zijn gezag ondanks alles een realiteit is. En Ahasveros is ook het type van Gods macht ten aanzien van Ester en Mordekai, zoals we later zullen zien.

Deze waarheid, waarmee gelovigen die de beelden van het Oude Testament kennen wel vertrouwd zijn, brengt ons tot andere dingen die we hier kunnen vaststellen. In het hoofdstuk dat ons bezighoudt, toont Wasti – de vrouw uit de volken – zich opstandig, weerspanning en ongehoorzaam tegenover de koning wiens gunst haar op de troon had geplaatst. Trots op haar positie en rechten, deinsde zij niet ervoor terug haar onafhankelijkheid te tonen tegenover de koning van wie zij afhankelijk was. Zij weigerde openlijk haar schoonheid te laten zien. Die opstandigheid had tot gevolg dat zij als echtgenote werd verstoten.

En de Joodse bruid, in ballingschap, wordt nu geroepen een plaats in te nemen die zij niet eerder had gehad, namelijk die van de vrouw van de grote koning. Volgens de wijzen die Ahasveros omringden, zou de opstandigheid van Wasti, als ze werd getolereerd, overal in het rijk de persoonlijke onafhankelijkheid wettigen. Er moest dus orde op zaken worden gesteld, en de vrouw uit de volken werd compleet verstoten. Dit zal trouwens ook gebeuren met de gemeente die uit de volken is voortgekomen, oftewel de verantwoordelijke christenheid. Zij zal aan haar lot worden overgelaten en voor de Oppermajesteit niet meer betekenen dan een overspeelster. Ze zal verdwijnen en nooit meer genoemd worden.

Uit moreel oogpunt bezien bevat dit eerste hoofdstuk eveneens lering. De grenzeloze macht van Ahasveros werd gering gemaakt door een zwakke vrouw, die hem weerstond. Een kleinigheid wierp de hoogmoed van dit grote en goed georganiseerde rijk terneer. Wasti mocht dan verstoten zijn, haar daad bleef; de vernederde koning bleek onmachtig te zijn om haar te dwingen voor hem te verschijnen. Als zij berouw had getoond, wat zou daaruit dan zijn voortgekomen? Vanaf het begin vinden we hier

de verborgen voorzienigheid van God aan het werk. De mens is vol grootse plannen! Maar een feest van zeven dagen, de bekroning van een lange reeks plechtigheden, bracht de weerspanning van Wasti tegen de verlangens van de koning aan het licht. Haar onherroepelijke verstoting, waartoe was besloten, werd pas werkelijkheid bij de terugkeer van Ahasveros, toen de Joodse bruid – door de Voorzienigheid toebereid – op het toneel kon verschijnen en op het gewenste ogenblik de plaats van de vrouw uit de volken kon innemen.

Hoofdstuk 2 – Ester als echtgenote en koningin

Hoofdstuk 1 vormt de inleiding tot het boek, die vooral ertoe dient de verwerping te laten zien van de vrouw uit de volken, die geweigerd had haar schoonheid te laten zien aan de volken. Het tweede hoofdstuk toont ons de beide hoofdpersonen van dit boek, en laat zien hoe de Voorzienigheid in het verborgen de weg effent om de Joodse bruid voor iedereen zichtbaar te verheffen tot de koninklijke waardigheid en de heerschappij over de volken.

De eerste van deze twee personen is Mordekai. Hij was de achterkleinzoon van Kis, een man uit de stam Benjamin, die als balling van Jeruzalem⁴ naar Babel werd weggevoerd onder Jechonja (Jojachin). Deze Kis stamde ongetwijfeld uit het geslacht van Saul, zoals zijn naam aangeeft. In 1 Kronieken 9:36 ontmoeten we al een Kis, de oom van degene die Sauls vader was. Weliswaar wordt de naam ook gebruikt voor een van de leden van het geslacht van Levi, waarschijnlijk gevestigd in het gebied van Benjamin⁵. Hoe het ook zij, de naam Kis was bekend door zijn band met het koningschap, dat God eertijds in Israël had gevestigd maar dat was verworpen om zijn ontrouw. En we mogen wel aannemen dat de overgrootvader van Mordekai tot dit onttroonde koningschap behoorde.

4 Jeruzalem behoorde tot het gemeenschappelijk gebied van Juda en Benjamin (1 Kron. 8:28 en 32).

5 De Mordekai van Ezra 2:2 en Nehemia 7:7 kan niet dezelfde zijn als de persoon in het boek Ester.

Terwijl bij het edict van Kores de laatste vertegenwoordiger van Davids geslacht, Zerubbabel, met het getrouwe deel van Juda naar Jeruzalem was opgetrokken, was een vertegenwoordiger van Sauls geslacht bij het volk gebleven dat geoordeeld en verworpen was, evenals zijn ontrouwe koning. Mordekai zelf bevond zich in dienstbaarheid. Hij had het edict van Kores niet benut om naar Jeruzalem⁶ op te trekken. Dat gebeurde niet uit onverschilligheid, maar omdat hij – evenals Daniël en Nehemia – een taak aan het hof had en niet kon weggaan zonder een speciale machtiging. De functie die hij had, liet waarschijnlijk niet toe hierom te vragen; hij ‘zat in de poort van de koning’ (2:19 en 21; 6:12). Ook Daniël zien we op zijn post aan het hof blijven (Dan. 2:49), toen hij gouverneur over het gewest Babel en hoofd over alle wijzen van Babel werd. Het was misschien een ondergeschikte taak die Mordekai had, maar toch een vertrouwensfunctie. We zien in het vervolg van het verhaal dat zijn taak de bewaking van de persoon van de vorst inhield. Dit dus over de man en zijn functie. Later zullen we zijn karakter leren kennen.

Mordekai voedde in zijn huis zijn nicht Ester⁷ op, de dochter van zijn oom, een ouderloze wees. Er bestond tussen deze beiden, de pleegvader en de pleegdochter, een nauwe en hartelijke band. Vóór alles werd Ester gekenmerkt door gehoorzaamheid aan de opdrachten van Mordekai, of zij er de draagwijdte van begreep of niet. Hij had haar verboden haar volk en afkomst bekend te maken. Ester gehoorzaamde, ‘want zij bleef naar het woord van Mordekai handelen, zoals toen zij bij hem opgevoed werd’ (vs.

6 1 Kron. 6:44; 23:21-22; 24:29; 2 Kron. 29:12.

7 De Hebreeuwse naam van Ester was Hadassa, wat mirte betekent. De namen zijn in het O.T. zo vaak symbolisch, dat ik niet aarzel in deze naam de belofte van het herstel van het volk te zien. Zie ‘Gods bemoeiingen met Israël en de volken’, deel III blz. 123.

20). De tijd was nog niet gekomen om haar afkomst bekend te maken.

Toen Ahasveros van zijn veldtocht was teruggekeerd – want er waren enkele jaren voorbijgegaan sinds de in hoofdstuk 1 vermelde gebeurtenissen (vgl. 1:3 en 2:16) –, herinnerde hij zich wat Wasti had gedaan. In beslag genomen door andere, dringender zorgen en belangen, had zijn toorn de tijd gehad om te bedaren. Hij was nu vrij om aan zijn dynastie en de burgerlijke inrichting van zijn rijk te denken. Op advies van zijn raadslieden werden er maagden, schoon van uiterlijk, uit alle streken van het rijk in Susa bijngebragt, opdat op een van hen de keuze van de koning zou vallen om Wasti te vervangen. Met vele anderen voldeed Ester aan de voorwaarden. Had zij dan voordelen die haar van de andere meisjes onderscheidden? Ongetwijfeld zou haar afkomst haar bij voorbaat hebben uitgesloten. Mordekai, die zich bewust was van de vernedering van zijn volk, besepte dat heel goed.

Ester was in zekere zin een *verborgen* bruid, maar haar gratie en schoonheid wekten ieders sympathie en genegenheid op. Zij verwierf de gunst van Hegai, de bewaker van de vrouwen, en zelfs van allen die haar zagen. De koning gaf haar meer genegenheid en liefde dan alle andere maagden, en zij werd –hoewel haar afkomst nog steeds geheim bleef – tot de waardigheid van koningin verheven in de plaats van Wasti.

In dit alles bmerken wij Gods voorzienigheid, die naar vrije wilsbeschikking de gedachten en harten van de mensen en ook van de koning bestuurde om de genadige plannen ten opzichte van Zijn volk te realiseren. De enige die de vrouw uit de heidenvolken kon vervangen, was de Joodse bruid, die behoorde tot een verstoten volk. En dit zal in de toekomst ook gebeuren,

als de tijden vervuld zijn. Maar terwijl Gods voorzienigheid in het verborgen de weg effende voor de heerschappij van Zijn volk over de volken, maakte het een dieptepunt mee in zijn tegenwoordige situatie! De Joodse bruid werd met dwang onderworpen aan de koning van de volken, als een slavin over wie men kon beschikken zonder haar te raadplegen. Haar wil telde nauwelijks mee in deze verbintenis, zij werd ertoe gedwongen.

Een dergelijke positie mocht dan aantrekkelijk zijn voor alle meisjes in het rijk, ze kon het niet zijn voor Ester. Wat een Joodse vrouw kenmerkte, was onderdanigheid en afhankelijkheid op *vrijwillige* basis; zoals bij Rebekka, toen zij sprak: 'Ik zal gaan' (SV). Dit kenmerkte het respectvolle gedrag van Sara (= 'vorstin'), die uit zichzelf Abraham 'haar heer' noemde. Het was ook de toegewijde liefde van Abigaïl, die zich voor David neerwierp en om hem te dienen de slavin van zijn dienstknechten wilde zijn. Het is zoals met de koningsdochter van Psalm 45, 'die het oor neigt, haar volk en het huis van haar vader vergeet'. Zij toont een grote zelfverloochening, die maakt dat de koning haar begeert, wanneer zij zijn heerschappij erkent door zich voor hem neer te buigen! In de toekomst zal dit het kenmerk van Israël zijn, als het in genade is teruggekeerd tot de Heer der heerlijkheid, tot Israëls toekomstige Koning.

Maar wat een contrast zien we hier! Hier is ongewilde, gedwongen onderwerping aan een juk dat het gevolg was van de zonde van het volk. De wet verbood zulke huwelijken (Deut. 7:3), en schreef de Israëliet voor zijn dochter niet aan een heiden te geven. Hier was echter alles anders: de koningen van de volken heersten over de ontrouwe Joden, en Nehemia moest zeggen: 'Zie, wij zijn heden slaven (...) de koningen die U over ons gesteld hebt, heersen over ons lichaam naar hun welgevallen' (Neh. 9:36-37).

In deze contrastrijke toestand van onderworpenheid enerzijds – met de noodzaak haar afkomst te verbergen – en van verheffing tot de koninklijke waardigheid anderzijds, wordt ons deze dochter van Israël voorgesteld. Is zij niet het beeld van de toekomstige bruid, eerst verborgen voor aller oog, maar dan openlijk erkend door de Opperheer, de Grote Koning van de volken, wiens wegen rechtvaardig en waarachtig zijn (Openb. 15:3)?

Ester was onderworpen aan haar raadgever, en zij had ook ontzag voor Ahasveros. Zij toonde tegenover Mordekai gehoorzaamheid en afhankelijkheid (zie weer vers 20), dit alles verenigd met wijsheid. Zo kon zij in alle dingen onderscheiden wat gepast was, met de nodige voorzichtigheid om noch haar pleegvader noch haar volk in gevaar te brengen. Zij handelde met geduld en wist het juiste moment af te wachten. Zij was besluitvaardig om de gelegenheid aan te grijpen, en wilde zich op elk punt toevertrouwen aan de voorschriften van Mordekai, wiens woord voor Ester als het woord van God was.

Wat dit betreft is het opmerkelijk dat in een tijd dat de Schriften bij de Joden bekend waren en onderwezen werden, er toch geen enkele keer melding van wordt gemaakt in dit boek. Bij Ester was het geloof in het Woord echter aanwezig, en wel in het woord gesproken door de man die slechts van ver het recht had dat er naar hem werd geluisterd; maar voor het hart van Ester vertegenwoordigde hij het goddelijke gezag.

Hoe kenmerkt dit alles dit boek, waarin zelfs gebed en smeking niet worden genoemd, want die konden niet worden gericht tot een God die Zich had afgekeerd van het volk dat Hem had onteerd. Toch bestond er ondanks alles een band met God, maar die werd alleen door Hem gezien. Onder heel die oppervlakte van geestelijke leegte en vreemde dienstbaarheid vinden we de

verborgen stroom van Gods voorzienigheid, die aan het oog van de adelaar ontsnapt maar niet aan het oog van het geloof. Dit volgt hem in zijn verborgen wegen en wacht op het ogenblik dat hij op de grote dag van Israëls herstel zal opbruisen. Overal komen we dit *verborgen* karakter tegen. De mensen gaan openlijk hun gang, de rijksgroten nemen hun besluiten, de koning keurt ze goed – en toch worden al die dingen op geheime wijze beslist door Hem die met Zijn inzicht de geest, de plannen, de besluiten van de mensen leidt en die niet laat gebeuren, tenzij ze Zijn voornemens uitvoeren en de openlijke tentoonspreiding daarvan.

Mordekai zelf waakte in het geheim met ontroerende zorg over Ester (vs. 11), wat hem niet ervan weerhield over de koning te waken die God door de zonde van het volk tot heerser had aangesteld. Dit is allemaal heel treffend en toont dat Mordekai veel inzicht bezat in Gods gedachten en een zeldzame onderwerping aan Zijn wil. Toen hij informatie kreeg over de samenzwering van de twee hovelingen, terwijl hij ‘in de poort van de koning zat’, aarzelde hij geen moment om Ester te vragen dit complot te onthullen en op die manier Ahasveros’ leven veilig te stellen.

Het mooie karakter van deze man Gods begint in dit hoofdstuk naar voren te komen. Hij verving de ouders die Ester had verloren, en nam haar op in zijn huis. Dat is in zekere zin een goddelijke taak: ‘Al hebben mijn vader en moeder mij verlaten, toch neemt de HERE mij aan’ (Ps. 27:10). Hij voedde haar met zorg op en waakte over haar welzijn als een liefdevolle ouder. En in zijn taak aan het hof waakte hij ook duidelijk zichtbaar over de koning, want hij zat daar in diens poort om elk gevaar voor zijn persoon buiten te sluiten. Doordat het lot van Ester gekoppeld werd aan het leven van Ahasveros, werd Mordekai zijn redder – om zich dan weer stilzwijgend terug te trekken. Hij verlangde niets voor

zichzelf en liet zich leiden door de Voorzienigheid, het enige dat er voor zijn verdrukte volk overbleef.

De Voorzienigheid was het immers, die de dorpelwachters ertoe had gebracht hun plannen in het bijzijn van Mordekai bekend te maken. En zij had het oor van Ester toeberaid om deze mededeling in zich op te nemen; zij was het ook die deze dingen in het boek van de kronieken liet optekenen in de tegenwoordigheid van de koning. Steeds verder zette deze verborgen stroom zijn ondergrondse loop voort, om ons ten slotte naar de volle verlossing te voeren onder de heerschappij van de vrede en de gerechtigheid.

Ester, de Joodse bruid, werd de echtgenote van de koning die de opperheerschappij bezat. Zij werd in het openbaar door hem erkend en hij plaatste de koninklijke kroon op haar hoofd. Bovendien richtte de koning ter ere van haar een groot feestmaal aan, 'het feestmaal van Ester'. Maar al werd zij als koningin erkend, wie zij in werkelijkheid was, werd nog niet onthuld. Mordekai, die alle gezag over haar had, had haar aanbevolen haar afkomst niet bekend te maken.

Zo zal het ook zijn aan het einde van de tijden. Voordat de grote Heerser openlijk de afkomst laat zien van Zijn Joodse bruid, die het middelpunt vormt van Gods beloften en besluiten om het koningschap over de volken te vestigen, zal Hij haar reeds bezitten – hoewel niet zichtbaar, onder de gedaante van een veracht en vervolgd overblijfsel, dat desondanks bij velen gunst zal vinden. Haar schoonheid zal door haar Bruidegom worden erkend, voordat Hij haar aan de wereld zal voorstellen. Dan zal de Joodse bruid niet ongehoorzaam zijn, zoals de vrouw uit de heidenvolken het was geweest. En zij zal op aarde de zuivere

weerspiegeling zijn van de heerlijkheid van haar Bruidegom, zoals de verheerlijkte gemeente het in de hemel zal zijn.

Hoofdstuk 3 - Haman, de jodenhater

Nu we bij hoofdstuk 3 zijn gekomen, willen we eerst het verband met de voorafgaande hoofdstukken bezien. Het voornaamste onderwerp van het eerste hoofdstuk is de ongehoorzaamheid van de vrouw uit de heidenvolken. ‘Na deze gebeurtenissen’ (2:1) volgt dan in het tweede hoofdstuk de troonsbestijging van de Joodse bruid, voor het oog verborgen wat haar afkomst betreft – maar reeds geliefd en erkend door de soevereine vorst vóór de Grote Verdrukking, die over het overblijfsel van Juda en Benjamin zal komen. ‘Na deze gebeurtenissen’ (3:1) vinden we in het derde hoofdstuk de verheffing van de aartsvijand, gesteund door het hoofd van de volken aan wie hij zijn gezag ontleent. Hij wordt met de medeplichtigheid van het wereldrijk de aanstichter van de Grote Verdrukking. Maar de genade van God verlost het volk uit de macht van deze vijand, om vervolgens aan Mordekai en Ester de eerste plaats in het koninkrijk te schenken.

Laten we proberen de afkomst en het karakter van Haman duidelijk te maken. Hij was de zoon van Hammedata, de Agagiet. Agag was de titel van de koningen van Amalek, waarschijnlijk van geslacht op geslacht, zoals de naam Faraó het was bij de koningen van Egypte (1 Sam. 15:9 en 32; Num. 24:7). Haman was dus van koninklijke afstamming. Amalek, het volk van Haman, stamde van Esau af via Elifaz, oorspronkelijk een stamhoofd; daarna wordt het een volksstam van Edom (Gen. 36:12, 16). Onder Hizkia ziet men inderdaad de overgebleven Amalekieten bij de Edomieten

wonen op het gebergte Seir, de landstreek van de laatsten (1 Kron. 4:41-43). Amalek woonde in de streek die zuid-oostelijk van de bergen van Seir ligt, en waarschijnlijk ook in een deel van de woestijn Sin en de woestijn Paran. Deze aardrijkskundige ligging verklaart het belang dat Amalek erbij had om zich tegen de intocht van Israël in Kanaän te verzetten, want het bezette de eerste linie voorgebergten van Palestina en verdedigde de zuidgrens (Num. 13:30; 14:45; 1 Sam. 15:7; 27:8). Hier was dit land het gemakkelijkst binnen te trekken.

Herhaaldelijk zien we Amalek met andere volken tegen Israël samenspannen. Dit gebeurde in Richteren 3:12-13 met Moab, wat de vermelding van Agag in de profetie van Bileam tegen Balak, de koning van Moab, verklaart (Num. 24:7). In Richteren 6:3 is het met Midjan verbonden in de gemeenschappelijke haat tegen het volk van God. De Amalekieten werden door Saul verslagen (1 Sam. 15), en later door David (1 Sam. 27:30), overeenkomstig de profetie van Bileam over de ster die uit Jakob zou opgaan en de scepter die uit Israël zou oprijzen. En de profeet zegt hierbij: 'Eerste van de volken is Amalek, maar zijn einde zal ondergang zijn' (Num. 24:17-20). Als vervulde profetie is koning David deze ster, en als niet-vervulde godsspraak is het Christus, de grote Zoon van David.

Amalek was dus een verklaarde vijand van het volk van God. Amalek verzette zich als eerste tegen de opmars van Israël, dat uit Egypte was getrokken (Ex. 17). Het achtervolgde meedogenloos de zwakken en achterblijvers van het volk, dat vermoeid was van de reis door de woestijn, en doodde hen. Kortom, het is een beeld van de satan, de vijand bij uitstek, die zich verzet tegen de genadeplannen van God jegens Zijn volk.

Zonder de tussenkomst van Mozes op de berg en de inzet van Jozua in het strijdtoneel zou Amalek het volk hebben vernietigd. Toen Jozua het land in bezit had genomen, probeerde hij het telkens weer ten onder te brengen. Hoewel ten slotte door David overwonnen, beschouwde de vijand de strijd nog niet als geëindigd. Nu het volk zich in de ballingschap bevond en door zijn ontrouw tot de laagste trap van vernedering was gebracht, gebruikte de tegenstander de persoon van Haman, de Agagiet, om de zwakke rest van het volk uit te roeien. En laten we niet vergeten dat het zijn bedoeling was aan Israël de Christus te ontnemen, de Koning van de raadsbesluiten en beloften van God! Kan er een duivelsere list bestaan dan deze?

Teleurgesteld in zijn pogingen, zoals dit boek ons leert, ziet de satan zichzelf toch niet als verslagen. Later richtte hij zijn aanvallen op de Heer van Israël zelf, op de Christus. Bij diens geboorte probeerde hij Hem om het leven te brengen door een andere Agag, namelijk door de kindermoord te Betlehem. Weer werd hij teleurgesteld, maar bij het kruis zette hij de hele wereld tegen Christus op. Maar juist op het ogenblik dat hij dacht te overwinnen door de Messias te doden, werd hij beslissend verslagen. Hij blijft echter altijd tegen de HERE, Zijn Gezalfde en Zijn volk samenspannen. Daarom heeft God gezworen dat Hij 'een strijd tegen Amalek heeft van geslacht tot geslacht' (Ex. 17:16). Israël moest de herinnering aan Amalek onder de hemel uitwissen (Deut. 25:19), een verschrikkelijk oordeel dat uniek is in Gods Woord, of vergelijkbaar met het oordeel over Edom – waarvan Amalek deel uitmaakte.

We keren terug naar het boek Ester. Israël was tot slavernij gebracht, het was weerloos en verworpen. Mordekai, die stamde uit een veroordeeld koninklijk geslacht, weerstond de Agagiet

helemaal alleen. Alles leek diens plannen te begunstigen. Hij haatte het hele volk, maar had het in de eerste plaats gemunt op de leider, de enige die weigerde de knie voor hem te buigen en hem hulde te brengen. Mordekai is een beeld van Hem die later zou weigeren de satan te erkennen, toen hij Hem vanaf de top van een hoge berg alle koninkrijken van de wereld toonde.

Haman, de afstammeling van Agag, die hier ineens op het toneel verschijnt zonder dat vermeld wordt waar hij vandaan komt, krijgt van de koning de hoogste waardigheid. Hij verheft hem en plaatst zijn zetel boven die van de andere vorsten. Zal deze gezworen vijand van Israël slagen in zijn boze plannen? Als we kijken naar het einde van Israëls profetische geschiedenis, zullen we nog beter begrijpen wat dit toneel te betekenen heeft. In het boek Openbaring vinden we een soort satanische drie-eenheid, die samenspannt tegen Christus en Zijn volk. Het gaat allereerst om de satan zelf (1), die de machten van deze wereld aanvuurt; vervolgens om het hoofd van het vierde wereldrijk (2), zoals Ahasveros het hoofd van het tweede rijk was; en ten slotte om de antichrist, de valse messias (3). Deze laatste zal door de vorst van het vierde rijk worden verhoogd, zoals Haman werd verhoogd door Ahasveros. Zal Israël, dat bange vogeltje, aan het net van de vogelaar ontkomen? De profetie leert ons dat heel dit duivelse plan om het overblijfsel van Israël te vernietigen net zomin zal slagen als dit in de geschiedenis van Ester gebeurde.

We hebben al geprobeerd de figuur van Ahasveros en van Ester te schetsen, en ook beloofd het karakter van Mordekai in de loop van dit verhaal uiteen te zetten en beknopt samen te vatten. Maar we kunnen direct al een portret tekenen van de vijand, die hier zo onverwacht verschijnt. We zien bij Haman de ontembare hoogmoed, de verheerlijking, de vergoddelijking van zichzelf, en

ook de afschuwelijke haat tegen het volk van God en tegen de man die God vertegenwoordigde. Om zich nu op hem te wreken, offerde hij het hele volk op. Het was sluwheid en duivelse list die bij deze moord aan de dag werden gelegd. Kortom, Haman was de incarnatie van de geest van het kwade. Zegt hij niet met zoveel woorden: *‘Kom, laten wij hen als volk verdelgen, zodat aan de naam van Israël niet meer wordt gedacht’* (Ps. 83:5)?

Zal Mordekai, die arme en weerloze man, hem kunnen weerstaan? Zal er opnieuw een wonderbare uitredding van het volk plaatsvinden, terwijl Israël niet meer Gods volk is? Mozes en Aäron zijn er niet meer om voor het volk tussenbeide te treden, en er is ook geen Jozua om het voort te leiden. Een simpel decreet van de koning is voldoende om het totaal te vernietigen. Zal Amalek de strijd hier winnen, nu Israël geen wapens meer heeft en zonder hulpbronnen is? Maar heeft de vijand over Christus getriomfeerd te Betlehem, in de woestijn, op het kruis? Bij al deze gelegenheden is de overwinning van Christus volkomen geweest, en dat ten behoeve van Zijn volk! Op het kruis gebeurde dit doordat Hij Zichzelf overgaf in de dood, in de woestijn door Zich eenvoudig op het Woord van God te beroepen.

Voor Mordekai echter zweeg de stem van het Woord. Nergens wordt het genoemd in dit verhaal, en met reden (hoewel het wel onder het volk was). Was er dan voor Mordekai toch een uitweg om aan de dood te ontkomen? Misschien zal iemand zeggen: niets is gemakkelijker. Laat hij zich neerleggen bij het besluit van de koning en Haman eer bewijzen. Maar nee: Mordekai herinnert zich dat de strijd met Amalek altijd zal voortduren. Hij zal zich net zomin voor de Agagiet neerbuigen, als Daniël voor Darius. Het enige verschil is dat het aan Daniël werd *verboden* voor zijn God te knielen, terwijl het Mordekai juist werd *bevolen* zich voor

Haman te buigen en voor hem neer te knielen. Als een waar type van Christus weigerde Mordekai dit te doen. Evenals de Meester kon hij zeggen: 'Ga achter mij, satan'. Want voor altijd duurt de strijd met Amalek!

Mordekai hoefde aan zijn omgeving geen andere reden voor zijn verzet te noemen dan het feit dat hij een Jood was (vs. 4). Hij kon niet zoals Daniël door zijn houding openlijk verklaren dat hij een dienstknecht van God was. Want dan had men tegen hem kunnen zeggen: 'Waar is nu eigenlijk je God?' Dit maakt duidelijk dat, hoewel hij Ester verbood haar afkomst te kennen te geven, hij verplicht was die van hemzelf bekend te maken⁸.

Die bekendmaking doet ons denken aan het mooie woord van de Heer in Getsemane: 'Ik ben het'. Maar dit woord betekende voor Christus alleen het oordeel, opdat de Zijnen ervan verlost zouden worden; terwijl de belijdenis van Mordekai de wraak uitlokte voor zijn hele volk. De houding van Mordekai was zeker geen hoogmoed. Hij erkende ten volle de rechten van het hoofd van de naties op hem en zijn volk, als tuchtiging door God bepaald; maar hij erkende niet de rechten van Amalek. Hoewel hij zich onder het oordeel bevond, verwant als hij was aan het koninklijk geslacht dat vanwege het falen door God was verworpen en niet werd erkend, hield hij zich niettemin aan het woord van God, dat hij in zijn hart had bewaard, door niet voor Haman te knielen.

Er schuilt iets bijzonder moois in het karakter van Mordekai. We zagen al zijn tere, fijngevoelige zorg voor zijn volksgenoot en familielid. Nu zien we zijn moedige besluit om te gehoorzamen

8 Dit is een prachtige belijdenis, het enige getuigenis dat hij kon afleggen van zijn betrekking tot de God van Israël; maar dit getuigenis was voldoende om de haat van de vijand tegen zich te ontketenen.

aan Gods bevel. Hij blijft standvastig, onwankelbaar, hoewel het hem zijn leven kan kosten. Hij gaat zijn weg met de waardigheid van een Israëliet, die weliswaar op het allerlaagste punt is gekomen, maar ondanks alles toch het voorwerp is van de onvoorwaardelijke beloften en verkiezing van God.

Vergelijkbaar met de woede van de antichrist tegen degenen die zijn macht en gezag niet zullen erkennen en zijn merkteken op hun voorhoofd en rechterhand niet willen dragen, kent ook Hamans woede geen grenzen. Hij keert zich tegen de man die zijn gezag verwerpt en zich niet wil schikken onder zijn juk. Het zou echter iets verachtelijks voor Haman zijn geweest om alleen Mordekai ter dood te brengen; zijn hele volk moest in het vonnis delen. Haman werpt het Pur (d.i. het lot), om te weten te komen wanneer de uitroeiing moet plaatsvinden. Hij hield zich aan deze bijgelovige praktijk, evenals later de antichrist 'de god der vestingen' zal raadplegen (Dan. 11:38), want zelfs de ongelovigste mens heeft behoefte aan een god, een feit dat elke dag te constateren valt. Hij is atheïstisch en bijgelovig tegelijk.

Wasti was in het derde jaar in opstand gekomen. In het 7e jaar werd Ester de gemalin van de koning, en aan het begin van het 12e jaar van de regering van Ahasveros werd het lot geworpen. Het Pur wijst de twaalfde maand aan voor de uitmoording van de Joden. Waarom niet de derde of vierde maand, om het onderdrukte volk iedere kans op ontkoming te ontnemen? Is dit niet opnieuw en telkens weer de verborgen Voorzienigheid, die alles bestuurt? Wat kan 'de Jodenhater' beginnen tegen de geheime plannen van de Voorzienigheid? Hij moet wel gehoorzamen aan het lot dat hij heeft geraadpleegd, en zo begint dan nu zijn snelle gang naar de dood en het oordeel!

Het kost hem geen moeite de koning te overtuigen van de noodzaak de Joden te vernietigen: *‘Er is één volk, dat verstrooid en afgezonderd leeft onder de volken in al de gewesten van uw koninkrijk, en zijn wetten verschillen van die van alle volken, maar de wetten van de koning volbrengt het niet, zodat het de koning niet past het met rust te laten’*. Haman doet het voorstel de koning door de uitroeiing rijk te maken: ‘Ik zal tienduizend talenten zilver afwegen, en ter hand stellen aan hen wier werk het is die te storten in de schatkist van de koning’. Ahasveros weigerde het zilver en leverde het volk aan Haman uit om ermee te doen zoals wat goed was in zijn ogen.

Wat een onverschilligheid, wat een hardvochtigheid bij de koning! Israëls naam heeft geen enkele betekenis voor hem. Hij voert oorlog tegen de God die zijn vaders hebben gekend, maar die hijzelf niet kent. Maar het lot van een menigte onderdanen kan hem totaal niets schelen. Een gunsteling, een onrechtvaardig man, is – hoe afschuwelijk – belangrijker in de ogen van de heerser (die in al zijn onderdanen belang zou moeten stellen), dan het leven van een heel volk. Hoe verschilde hij hierin van zijn vader Darius en van zijn voorvader Kores! Dit decreet, dat alle gewesten van zijn koninkrijk omvatte, zou zeker ook in Jeruzalem komen en leiden tot de ondergang van het overblijfsel dat op bevel van Kores stad en tempel had hersteld en door zijn opvolgers was gehandhaafd. Maar daaraan denkt de koning niet. ‘Doe’, zo zegt hij, ‘naar wat goed is in uw ogen’. Dat betekent zoveel als: Bedrijf maar ongestraft het kwaad. De koninklijke zegelring siert Hamans hand en daarmee drukt hij het zegel op de moorddadige besluiten.

Haman schrijft ‘in naam van de koning’ en doet alsof hij diens nederige dienaar is in de dingen die hij had besloten en de bevelen

die hij had uitgevaardigd. Dergelijke omstandigheden zullen zich in de eindtijd herhalen. De antichrist zal zich onderwerpen aan het Romeinse beest om zijn eigen voornemens uit te voeren. Het duivelse plan van Haman heeft als uitgangspunt de hoogmoed en de eerezucht van de mens, die liever alles onder zijn voeten verplettert dan te zien dat men zich aan Christus onderwerpt. Het decreet wordt snel verspreid in de gewesten van het onmetelijke rijk, dankzij een systeem van ijlboden, dat de bewondering van de wereld opwekt, maar nog wordt overtroffen door de huidige middelen van communicatie.

En ondertussen 'zetten de koning en Haman zich neer om te drinken'! Enerzijds zien we karakterloosheid, anderzijds duivelse blijdschap over het kwaad. De wijn, waaruit de mens vergetelheid put, die onverschillig maakt en geweld teweeg brengt, die genot, verslaving en veel ellende veroorzaakt, de wijn hecht zijn zegel aan dit vertrouwelijke verbond tussen de vorst van de duisternis en de vergoddelijkte soeverein van de volken.

De stad Susan, aan heel andere dingen gewend dan aan zulke slachtingen, een hoofdstad vol praal en pracht, genot en verfijnde beschaving, kwam in opschudding. Terwijl het grote aantal Joden dat er woonde, letterlijk verpletterd werd door deze onverwachte tijding. Nog maar twaalf maanden en het bloedbad zou voltooid zijn. Alles wat het volk zou nalaten, zou de Amalekiet toebehoren. Nog maar twaalf maanden! Maar de God die voor het menselijk oog verborgen is, waakt en Zijn oordeel is nabij.

Hoofdstuk 4 - De tijd van de Grote Verdrukking

Het doodvonnis is uitgesproken. Het hele overblijfsel van Juda en Benjamin is getroffen door deze dreiging, waaraan geen menselijke wet iets kan veranderen; want het besluit is onherroepelijk⁹. Mordekai loopt door de stad met gescheurde kleren, in zak en as gehuld, en hij geeft uitdrukking aan zijn verslagenheid door 'een luide en bittere kreet'. Hij is zelfs niet meer de poort van de koning binnengegaan, want rouwgewaad en gejammer zijn in diens tegenwoordigheid niet toegestaan. Overall in de gewesten is bij de Joden rouw. Er is vasten, klagen en wenen. Ester zelf verkeert in grote angst.

Zien we hierin niet een voorafschaduwing van de toekomstige Grote Verdrukking? Het is een verdrukking zoals er niet geweest is van het begin van de wereld af tot nu toe, en ook niet weer zijn zal, zodat geen vlees zou worden behouden als die dagen niet werden verkort (Matt. 24:21-22). Waar is er nog hulp te vinden, als er geen enkele hulpbron is en elke toegang tot een terecht vertoornde God is afgesloten? Zo zal het inderdaad gesteld zijn met deze verdrukking zonder weerga. Nu de vorst van de heidenvolken, onverschillig voor het kwaad, Gods volk overlevert in de handen van zijn verbitterde, harteloze en gewetenloze

9 Zoals eerder al is gezegd, zou het naar Judea opgetrokken volk ook in de slachting zijn inbegrepen, hoewel er volgens de hele opzet van dit boek, dat een typische episode vormt in de geschiedenis van het volk in ballingschap, niet over wordt gesproken.

vijand, tot wie zal het nog zijn toevlucht nemen? Dan is er geen straaltje hoop meer!

Eén hoop is er echter overgebleven, maar die is heel zwak. Die hoop is dat Ester 'tot de koning gaat om diens genade af te smeken en bij hem voorbede te doen voor haar volk'. Mordekai beveelt het haar. Maar wat voor nut heeft dit bevel, als de toegang tot de koning verboden is? Ester draagt haar bode op dit probleem aan Mordekai voor te leggen: *'Alle dienaars van de koning en de inwoners van de gewesten van de koning weten dat voor ieder, hetzij man of vrouw, die ongeroepen tot de koning in de binnenste voorhof komt, deze éne wet bestaat: dat men hem doden zal. Alleen diegene blijft in leven gespaard, wie de koning de gouden scepter toereikt. Ik nu ben in geen dertig dagen bij de koning geroepen'* (vs. 11).

Als Ester voor Ahasveros verschijnt zonder daartoe uitgenodigd te zijn (en al dertig dagen heeft hij niet naar haar gevraagd), zal zij ter dood worden gebracht – tenzij het de koning behaagt haar de gouden scepter toe te reiken. Maar die hoop is klein. Het enige middel om te ontkomen is dus de genade van deze vorst, die met soeverein gezag is bekleed. Kan Ester evenwel op die genade rekenen? In 't geheel niet; alles hangt af van het welbehagen van de koning. En kan men rekenen op het welbehagen van iemand, die zojuist met één woord een heel volk uit het land van de levenden heeft uitgewist?

Zal men zich dan tot God wenden? God houdt Zich toch verborgen? Zal men zich verootmoedigen? Jazeker, rouw dragen, zuchten, jammeren, en de zonde belijden die het volk, dat vroeger Gods volk werd genoemd, in zo'n uiterste nood heeft gebracht. Maar wat dan nog? Zal de grote en bittere kreet van Mordekai weerklank vinden? De tijd van verdrukking kan slechts ten einde

komen door een woord van genade, dat uit de mond van de soevereine Rechter uitgaat. Mordekai begrijpt dit. 'Beeld je niet in', zegt hij, 'dat jij alleen van al de Joden zult ontkomen, omdat je in het paleis van de koning bent'. Als jij niet het enige middel tot redding gebruikt en in deze tijd blijft zwijgen, dan zal er voor de Joden wel van andere zijde redding en uitkomst opdagen, maar jij en het huis van je vader zullen omkomen.

Hier kunnen we het geloof van Mordekai constateren. Vastberaden klemt dit zich vast aan de verlossing, van welke kant die ook mag komen. Hij zegt: 'En wie weet of je niet juist met het oog op deze tijd de koninklijke waardigheid hebt gekregen'? Is het niet mogelijk dat de geheime wegen van de Voorzienigheid, die je op de troon hebben geplaatst, deze tijd van benauwdheid op het oog hebben gehad?

Esters antwoord toont haar wijsheid, geloof, toewijding, zelfverloochening en haar liefde voor haar volk. Ze zegt: *'Ga heen, vergader al de Joden die zich in Susan bevinden en vast om mijnenwil; eet noch drink drie dagen, zomin des nachts als des daags. Ook ik en mijn dienaressen zullen op dezelfde wijze vasten en dan zal ik tot de koning gaan ondanks het verbod; kom ik om, dan kom ik om'*. De kleine hoop op de mogelijke genade laat haar, ondanks de onoverkomelijke problemen, de wet beschouwen als niet gegeven. En als zij geen genade vindt, zal zij zo nodig de dood ondergaan overeenkomstig het oordeel van de wet. En omdat Ester aan het bevel van Mordekai gehoorzaamt, doet hij nu ook volgens alles wat Ester beveelt.

Prachtig is dit! De verdrukking bewerkt in de harten van deze gelovigen een volkomen gemeenschap; en hun gevoelens van toewijding en zelfverloochening kan God waarderen en erkennen. Gods diepe wegen met hen brengen deze beproefde mensen tot

geloof. Slechts door de genade, die zij zichzelf niet waard achten, hebben zij een redmiddel. Maar hoe dan ook, 'het geloof is de zekerheid van de dingen die men hoopt'. En het woord van Mordekai dat redding en uitkomst wel van andere zijde zullen opdagen, is er het bewijs van. Is dit niet de tegenhanger van het woord dat zo vaak in de Psalmen in dit soort omstandigheden wordt herhaald: 'Hoelang nog?'

Maar dit alles heeft tot gevolg dat Ester zich nu openlijk moet bekend maken. De Grote Verdrukking zal het ware karakter van het Joodse overblijfsel aan het licht brengen. Tot dusver was Ester verborgen gebleven. Maar nu, in de beproeving, zal haar afkomst aan het licht moeten komen. Op het ogenblik dat God tussenbeide komt, zal het volk openlijk worden erkend. Het getuigenis van de bruid wordt geboren uit vervolging, en het zal dan in volle glans schitteren. Dit heeft plaats tijdens de verdrukking, maar het berust op Gods genade. Eindelijk zal het uur slaan, waarop de volken niet langer meer zullen zeggen: 'Waar is uw God?'

Hoofdstuk 5 - Ester in genade aangenomen; Hamans ware gedaante onthuld

Laten we met het oog op wat volgt nog eens opmerken dat het boek Ester (anders dan de boeken Ezra en Nehemia uit dezelfde tijd) typen geeft, maar dan meer of minder *verborgen* typen, in verband met het hele karakter ervan. Bestond dit boek niet, dan zou er een leemte zijn in de heilige geschriften.

Blijft er bij de Grote Verdrukking, waarvan dit verhaal ons een beeld schetst, nog een redmiddel over voor het overblijfsel dat niet in Jeruzalem woont maar onder de volken verstrooid is? Ja, we zien hier een Joodse bruid, die in genade wordt aangenomen door degene die het hoogste gezag vertegenwoordigt, en wel nadat de vrouw uit de volken verstoten is. Als gevolg van de gunst die haar wordt verleend, zal deze bruid openlijk worden erkend wat haar afkomst betreft. En ze zal in waardigheid en eer worden verheven als de Joodse koningin over de volken, het voorwerp van de liefde van haar Bruidegom, degene die koningsdochteren als hofdames zal hebben (Ps. 45:10). Ester vertegenwoordigt dit Joodse overblijfsel naar Gods gedachten, dat het middelpunt van het hernieuwde volk zal worden.

Bovendien treedt in die tijd van grote benauwdheid een redder van het volk naar voren in dit boek, namelijk Mordekai. Hoewel hij onderworpen is aan alle gevolgen van Israëls ontrouw en aan het juk van de volken, neemt hij het helemaal alleen op zich Haman de Agagiet, de vijand van de Joden, te weerstaan. Hij doet dat met gevaar voor zijn eigen leven, maar wordt van de dood verlost. Hij ziet slechts even de grenzen van de macht van de dood, en hierin is hij een zwak beeld van Hem die alléén de dood in zijn gruwelijke realiteit kon smaken en daaruit als Overwinnaar tevoorschijn kon komen.

Mordekai wordt verlost om – zoals we zullen zien – tot de hoogste eer te worden verheven en zijn volk ten slotte volle vrede te schenken. Dit is alles meer of minder verborgen, en dat moet ook zo zijn in een tijd dat God Zijn gelaat van het volk heeft afgewend; dit vindt echter in de hoogste genade een redmiddel, dat door het geloof kan worden aangegrepen. Zó ook zal het overblijfsel uit de Grote Verdrukking verlost worden. Hoewel alleen het geloof dit redmiddel kan aangrijpen en erkennen, hangt de totstandkoming van de verlossing ook af van Esters trouw.

Zo is het ook in de Psalmen. Zij bevatten zowel de roep van het geloof dat rekt op Gods genade, als de rechtschapenheid van hen die trouw zijn aan het woord en de bevelen van de HERE. En zo gehoorzaamt Ester aan het bevel van Mordekai, hoe groot de gevaren van haar daad ook mogen zijn. De verlossing hangt dus aan de ene kant af van de soevereine genade, en aan de andere kant van het geloof en de trouw van de Joodse bruid. Vertrouwend op het woord van Mordekai verschijnt Ester voor de koning. Nauwelijks heeft hij haar gezien, of hij reikt haar de gouden scepter toe. Zij wordt in genade aangenomen! Wat moet haar hart overvloeien van blijdschap!

De verlossing is weliswaar nog niet tot stand gekomen, maar voor Esters oog is de genade verschenen die ten slotte zal triomferen. 'Wat hebt u, koningin Ester', zegt de koning, 'en wat is uw wens? Al was het de helft van het koninkrijk, het zal u gegeven worden'. Vanaf het eerste ogenblik is ze er zeker van deel te mogen hebben aan de helft van wat de koning bezit. Haar wensen mogen alle grenzen van haar verlangens te boven gaan. Maar zolang de vijand nog machtig is, moet zij de voorzichtigheid van de slang paren aan de eenvoud van de duif. Ester stelt haar verzoek tot later uit, zij nodigt de koning en Haman uit voor haar feestmaal en geeft zo de koning gelegenheid zijn belofte te bevestigen (zie vs. 3 en 6). Een bevestigde belofte, waartoe alleen de koning zich verbindt, kan niet tenietgedaan worden.

Hoezeer verschilt dit toneel van wat we zien in hoofdstuk 6 van het evangelie naar Marcus! Daar zei een andere koning, en wel Herodes, tegen de dochter van Herodias de woorden: *'Wat u van mij ook zult vragen, ik zal het u geven, tot de helft van mijn koninkrijk'*. Maar Herodes sprak met een hart dat ontvlamd was door zijn zondige begeerten. Het meisje gaf antwoord en eiste de moord op de voorloper, de getuige en profeet van de Grote Koning. Satan blies dit alles in, want hij heerst door de macht van de zonde en de begeerte.

Wat een groot contrast zien we hier in het boek Ester! De genegenheid van de koning wordt door de liefelijkheid van zijn bruid gewekt. Zij stelt zich aan hem voor en hij begeert haar, hij die legitieme rechten op haar heeft. Al heeft hij haar een tijd veronachtzaamd, wanneer zij bij hem komt na drie dagen vasten en haar gezicht nog de sporen draagt van haar angst en lijden, wordt zijn belangstelling gewekt en gaat zijn hart naar haar uit.

Hij staat haar bij voorbaat alles toe, en zij hoeft maar te vragen; bij het eerste woord is het al zeker dat zij antwoord zal krijgen.

Achter dit toneel ontdekken we de ware God; en hoewel Ahasveros ertoe geroepen was Hem te vertegenwoordigen, was de koning eigenlijk een onwaardig figuur, die bedorven was door zijn almacht. Maar God, de God van Israël, bedient Zich van hem en van zijn recht gratie te schenken, om Zijn karakter te tonen en Zijn voornemen te volbrengen.

We zeiden het al: door goddelijke ingeving toont Ester zich voorzichtig als een slang. Voordat Haman wordt getroffen door het oordeel, moeten nog diens hoogmoed en haat hun hoogtepunt bereiken en moet hij geconfronteerd worden met het geslacht dat hij wil uitroeien en waarvan God de verdediging op Zich heeft genomen. De eerste maaltijd van Ester doet zijn hoogmoed alleen maar toenemen, maar zo zegt hij: 'dit alles baat mij niets, zolang ik de Jood Mordekai in de poort van de koning zie zitten' (vs. 13).

Zo gaat het altijd met de dingen die de satan de mensen biedt om hen te verleiden. Als ze die hebben, zoals Haman, wiens hoogmoed bevredigd was, baten ze hem toch niets meer, zolang niet aan een volgende begeerte is voldaan. Zo worden zondaars van de ene begeerte naar de andere gevoerd, van begoocheling tot begoocheling, tot op de dag van het oordeel. Hier zou de haat van Haman, die slechts bekoeld kon worden door de moord op Mordekai, hem rechtstreeks confronteren met een wrekend God, die Zijn dienstknecht beschermde. En wat zou dan het lot zijn van de Agagiet? Zijn val werd voorbereid, zoals die van Sebna: *'Daar zult u sterven en daar zullen uw praalwagens zijn, schandvlek van het huis van uw heer. En ik zal u uit uw post wegstoten, ja, van uw standplaats zal Hij u wegrukken'* (Jes. 22:18-19).

De duivelse haat van Haman was nog sterker dan zijn hoogmoed. Al zijn glorie had geen waarde, zolang hij zich niet had gewroken. Zijn vrienden, zijn vrouw, zij vuurden hem aan met de woorden: *'Daarna kunt u verheugd met de koning naar het feestmaal gaan'*. Voor hem gelden al de gelukwensen die de wereld maar kan bieden, al zal ze tevens tegen hem zeggen, nadat ze zijn begeerten heeft gestreeld: *'U zult voor hem geheel ten val komen'* (6:13).

Dit alles tekent niet alleen een beeld van de strijd tussen Haman en Mordekai, maar ook van het grote conflict tussen Satan en Gods Gezalfde. De tegenstander moet zich eerst in zijn ware gedaante vertonen, voordat God tussenbeide komt. Bij het kruis heeft de satan gezegd: Niets baat mij, zolang ik me niet van Christus heb ontdaan! De vrees Hem alle macht en soevereiniteit te zien nemen, te aanschouwen dat hij op zijn eigen terrein door de Heilige en Rechtvaardige zal worden vervangen, te merken dat God Zijn genadige plannen tot heil van Zijn volk zal volbrengen: dat alles dwingt de vijand ertoe bij het kruis zijn ware gelaat te tonen en Jezus te doden.

En juist zoals in het boek Ester, gebeurt dit op het ogenblik dat God het aangezicht voor Zijn Dienstknecht verbergt! Alles draait om één Mens! In Zijn weg van vernedering had Christus 'anderen verlost', zoals Mordekai de koning had gered. En wat had de man Mordekai als beloning gevraagd? Wat had hij gekregen? Niets, evenmin als de Heiland van Wie hij een beeld is.

In zijn liefde had Mordekai de dochter van zijn volk met liefde opgenomen en verzorgd, zoals een hen haar kuikens onder haar vleugels bijeenbrengt. Wat had hij hiervoor geooogst? De galg was voor hem gereed gemaakt, vijftig el hoog! Hij kon die boven het paleis in de stad Susan zien uitsteken. Wat deed hij om eraan te ontkomen? Niets, hij vervolgde zijn weg in rechtschapenheid. Hij

leidde een nederig leven. Hij hield zich aan de wet, was dienstbaar tegenover anderen, leed en weende om hun smarten... en aan het einde van zijn weg wachtte hem de galg! Ja, evenals in dit verhaal, werd de satan ontmaskerd bij het kruis en bleef God verborgen. Tegenover de triomf van de boze lijkt God zwak. En Zijn Knecht lijkt zwak tegenover de geduchte macht van de vijand. Maar het zwakke van God is sterker dan de mensen, ja, dan de boze zelf. En ten slotte verheerlijkt God Zichzelf door de vijand te oordelen, door Zijn Christus te verhogen en door Zijn beminden te redden.

Hoofdstuk 6 - De verborgen wegen van Gods voorzienigheid

In dit hoofdstuk blijkt op opmerkelijke wijze Gods voorzienigheid ten behoeve van Zijn volk. De wereld noemt dit toeval, de gelovige ziet er God in en aanbidt Hem. Wanneer hij met dankbaarheid de talloze gelegenheden in zijn leven overziet waarin God hem, zonder dat hij het wist, bewaard of geleid heeft door schijnbaar toevallige omstandigheden te gebruiken, wat is die persoonlijke hulp dan nog vergeleken bij wat we hier zien? God strekt Zijn bewarende hand uit over één man om Zijn volk te redden, en Hij redt Mordekai opdat heel Israël kan worden behouden. Nu is Mordekai een type van Christus, zoals we al zagen in dit boek dat schijnbaar zo eenvoudig maar in werkelijkheid vol met verborgenheden is. Maar laten we niet vergeten dat alleen Christus Zelf door de dood is heengegaan om ons te verlossen; want daar allen dood waren, moest Hij voor allen sterven.

Bij Isaak ging het niet verder dan de bereidheid om te sterven; David was constant overgeleverd aan doodsgevaar onder de druk van zijn vijand; Jona werd levend verzvolgen in de buik van de vis en is er levend weer uit te voorschijn gekomen, nadat hij zinnebeeldig door de dood was heengegaan; Mordekai zag de vijftig el hoge galg, zonder dat hij er ooit aan werd opgehangen. Zo kan Mordekai ons met vele andere typen een beeld van Christus geven. Maar alleen Christus is daadwerkelijk aan het kruishout

gehangen om onze zonden te dragen, om een vloek voor ons te worden, om alle verstrooide kinderen van God bijeen te vergaderen en het aantrekkingspunt voor alle mensen te worden. Toch illustreren deze typen op prachtige wijze de gedachten van God en tonen de diepte ervan.

Dieper dan Mordekai heeft Christus de nood van Israël, dat onder de toorn van het godsbestuur lag, in Zijn ziel ondervonden. Luider dan Mordekai heeft Hij 'een grote en bittere kreet' geslaakt tot God, die Hem en Zijn volk uit de duisternis van de dood kon verlossen. En meer dan Mordekai is Hij verhoord vanwege Zijn godsvrucht. Maar heel anders dan bij Mordekai is Zijn persoonlijke relatie met God de Vader nooit onderbroken. Behalve in de drie uren van duisternis is die steeds in zijn geheel blijven bestaan. Zelfs in Getsemane zei de Heer Jezus: 'Abba, Vader', toen Hij in bange strijd al van te voren de verdrukking van Zijn volk doormaakte.

Op het kruis, vóór de donkere uren van de godverlatenheid, zei Hij: 'Vader, vergeef hun'; en na die uren zei Hij: 'Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest'. Dat kwam doordat Hij in Getsemane de verdrukking in al haar hevigheid ondervond als de Heilige, de Onschuldige, die Zichzelf vrijwillig in de plaats van Zijn volk stelde. Terwijl het overblijfsel van Israël de verdrukking zal doormaken als gevolg van de individuele en gemeenschappelijke zonden. De geestelijke nood in Getsemane was de daad van één Mens, die in genade de plaats van het toekomstige overblijfsel heeft ingenomen, opdat dit zal worden vertroost als het hoort dat zijn Plaatsvervanger is verlost en er zodoende ook verlossing is voor de Zijnen.

Maar in de wegen van God is de verdrukking van Israël vooral bedoeld om bij dit volk berouw teweeg te brengen. Bij Mordekai zien we hoe zijn geloof dit bewijst in vasten, in zak en as,

ongetwijfeld op symbolische wijze, want voor hem was het onmogelijk slechts een moment uit de toestand te raken waarin de vervolgenheid van de HERE hem en zijn volk had gebracht. Hij durft zelfs – we spreken hier alleen van wat we in het boek Ester vinden – zijn stem niet tot God te verheffen, zoals de Heer Jezus het in Getsemane deed.

Maar laten we terugkeren tot het voornaamste onderwerp van dit hoofdstuk, tot de verborgen wegen van Gods voorzienigheid met Zijn volk. Hier verdringen de vragen zich op onze lippen, en alleen de afloop van de gebeurtenissen is in staat het antwoord hierop te geven.

De galg was voor Mordekai opgericht. Hamans plan, met zoveel handigheid in elkaar gezet, leek het punt van welslagen te hebben bereikt. Maar waarom week in diezelfde nacht de slaap van de koning? Waarom kwam de gedachte bij hem op uit het boek van de kronieken te laten voorlezen, om zijn slapeloosheid te verlichten? Waarom koos de voorlezer het gedeelte dat betrekking had op Mordekai? Waarom informeerde de koning naar de beloning die aan zijn redder was geschonken? Vanwaar de vraag: ‘Wie is er in de voorhof?’ Waarom bevond Haman zich daar juist op dit moment om van zijn meester de terechtstelling van Mordekai te verzoeken? Waarom gaf de koning, toen hij zich tot hem richtte, een wending aan zijn vraag, die zijn gunsteling in de val liet lopen? Waarom werd deze nu genooddaakt om zelf de heraut te worden van de man die hij haatte met heel zijn ziel?

Het was omdat, ten einde het volk te redden, eerst Mordekai moest worden gered. Waartoe kon de opgerichte galg nu verder nog dienen, aangezien Mordekai immers openlijk was erkend als de man aan wie de koning eer wilde bewijzen? Eén man – ook hier vinden we in Mordekai het zo belangwekkende type van

Christus terug – moest de redder van het volk worden. En voor dit doel was het nodig dat hij, na tot de laagste trap vernederd te zijn in zak en as, tot de hoogste waardigheid werd verheven en de Almachtige hem (in beeld) tot Heer en tot Christus maakte.

Maar alle eer die hem werd bewezen, verhinderde niet dat Mordekai zijn plaats als dienaar bleef innemen: hij keerde terug 'naar de poort van de koning' (6:12). Heel anders dan Haman, die zich in zijn mateloze hoogmoed verhief en door allen geëerd wilde worden, toont Mordekai hier het beeld van Christus. Hij kwam in de gestalte van een slaaf, niet gedwongen zoals Mordekai, maar uit vrije wil, door liefde gedreven. Christus kwam om Zichzelf te onderwerpen, te dienen en Zijn leven te geven. Evenals Mordekai werd Hij reeds van tevoren verheerlijkt op de heilige berg, en Hij daalde er weer vanaf om direct Zijn dienst te hervatten. Maar veel meer nog: nadat Hij het kruis heeft verdragen, is Hij verhoogd aan de rechterhand van de Vader en vanaf die plaats zet Hij Zijn dienst voort en wast Hij de voeten van Zijn discipelen. En ten slotte zal Hij, ten volle door allen erkend, nog doorgaan met het dienen van Zijn hemelse en van Zijn aardse volk. Hij zal bemind zijn bij de menigte van Zijn broeders (10:3).

De vrienden van Haman, zijn wijzen en zijn vrouw beginnen de ogen open te gaan: 'Indien Mordekai, voor wie u begonnen bent te vallen, uit het zaad van de Joden is, dan zult u niets tegen hem vermogen; integendeel, u zult voor hem geheel ten val komen'. Waar is nu hun medeleven met hem die 'treurig, het hoofd omhuld' voor hen verschijnt? Zij die de avond tevoren nog tegen hem hadden gezegd: 'Ga verheugd', hebben geen enkel woord van troost meer voor de terneergeslagen hoveling. 'U bent begonnen te vallen (...) u zult voor hem geheel ten val komen'.

Deze bitterheid wordt nog gevoegd bij alles waarover Haman verbitterd was, op het moment dat de verdrukking hemzelf treft. Kan men anders verwachten van de eigenliefde van natuurlijke harten? Als het kwaad hen maar niet treft, wat kan het hun dan schelen? Hij die hun zijn gunsten toebedeelde, kon niets meer voor hen doen. Niet één van hen probeerde hem zelfs een middel aan de hand te doen om aan zijn lot te ontsnappen. Alles stort rondom hem ineen. Zonder enige steun van buiten af, heeft hij ook innerlijk niet meer de steun van zijn hoogmoed. Goedschiks of kwaadschiks moet hij zijn lot ondergaan, want juist op dit ogenblik 'kwamen de hovelingen van de koning er aan en zij haastten zich om Haman naar de maaltijd te brengen die Ester had aangericht'. O, dat woord: 'En ook voor morgen ben ik met de koning bij haar gevraagd', keert zich nu tegen hem. De zon van zijn heerlijkheid is verduisterd; dit feestmaal is de zware donderwolk, waaruit de bliksem op zijn schuldig hoofd zal neervallen.

Hoofdstuk 7 - Ester maakt haar afkomst bekend

Het uur van het feestmaal is aangebroken. Ahasveros herhaalt voor de derde keer tegenover Ester het aanbod om haar de helft van zijn koninkrijk te geven. Wat er ook gebeurt, ze kan vol vertrouwen zijn, want de belofte was al twee keer door de koning bevestigd. Heel vrijmoedig zegt zij dan ook: *‘Als ik genade in uw ogen heb gevonden, koning, en als het de koning goeddunkt, dat men mij dan op mijn vraag mijn leven zal geven, en op mijn verzoek het leven van mijn volk. Want wij zijn verkocht, ik en mijn volk, om te worden weggevaagd, gedood en omgebracht. Zouden wij als slaven en slavinnen verkocht zijn, dan zou ik hebben gezwegen, hoewel ook dan de tegenstander de schade voor de koning zeker niet zou kunnen vergoeden’* (vs. 3 en 4).

Het ogenblik is gekomen waarop de Joodse bruid haar afkomst onthult tegenover de heidense machthebber bij wie zij in de gunst was komen te staan. We hebben hier de tweede fase van Esters geschiedenis, en ook van de geschiedenis van het overblijfsel. In de eerste is Ester aan de volken onderworpen; haar schoonheid en bevalligheid accentueren nog die dienstbaarheid. Het is haar verboden zichzelf bekend te maken, totdat de macht van de ongerechtigheid (vertegenwoordigd door Haman) het hoogtepunt heeft bereikt. Mordekai, in wie wij een type van Christus hebben gezien, wordt aangevallen door de tegenstander die zich van hem wil ontdoen. De plannen van de vijand, die reeds door de

hoogste machthebber verheven is, schijnen tot hun vervulling te zijn gekomen.

Maar dan onthult Ester haar afkomst. Zij kan niet toestaan dat Haman wint; en daarom maakt zij haar verwantschap bekend met het volk van God, dat zij 'mijn volk' noemt. En dat doet zij tegenover de vorst, die zo goed voor haar is en haar liefheeft. Zij is om zo te zeggen Mordekai gevolgd op de weg die hij ging. Toen hij verborgen was, was zij het ook, hoewel ze een unieke plaats in het hart van de koning had en niemand wist dat zij een Jodin was. Toen Mordekai werd verhoogd, zelfs nog voordat hij het hoogste gezag over de volken kreeg, maakte Ester direct duidelijk dat zij tot zijn volk behoorde. Mordekai had nog wel niet het bestuur over de volken in handen, maar hij werd voor aller oog verheven als degene die recht had op de koninklijke waardigheid.

De bestemde tijd was gekomen. De HERE zou opstaan en Zich over Sion erbarmen (Ps. 10:14). Het uur had geslagen. Reeds werd de heerlijkheid van Mordekai openlijk zichtbaar (8:15), nog voordat zijn regering werd gevestigd. Waarom zou men dan niet openlijk verklaren tot het volk van God te behoren?

De eerste manifestatie van de heerlijkheid betekende nog niet de vestiging van het bewind. Daarvan wordt in Zacharia 2:8 gezegd: *'Na de heerlijkheid heeft Hij mij gezonden naar de volken die u tot hun buit gemaakt hebben, want wie u aanraakt, raakt zijn oogappel aan'* (vert. JND).

Zo wordt Ester na de verheerlijking van Mordekai als de Joodse bruid erkend, en worden Israëls vijanden de buit van het volk dat zij onderworpen hadden. Als het om de verzwarende van Israëls slavernij was gegaan, door het volk als slaven en slavinnen te verkopen, dan had Ester nog kunnen zwijgen. Maar kan zij dat

doen nu haar beschermer in waardigheid is verhoogd, en het om de vernietiging van haar volk gaat? Op dat ogenblik wordt Haman geoordeeld. Dat zal ook in de toekomst het moment zijn waarop de antichrist, de verpersoonlijking van de boze, van zijn hoogte neergeworpen en in de afgrond verpletterd zal worden.

Na deze gebeurtenissen zullen we het derde stadium van Esters geschiedenis zien: het vredige bezit van het koninkrijk onder de soevereine macht en het bestuur van Mordekai, een type van Christus, aan Wie de heerschappij zal worden toevertrouwd. Maar in dit hoofdstuk bevinden we ons nog in het tweede stadium, waarin Ester als onderpand van wat haar is beloofd, de wraak op de vijand krijgt toegezegd. Deze wordt ten slotte ontmaskerd als de tegenstander, de vijand, de boze, namen die in het Woord van God aan de satan en aan de antichrist worden gegeven. Het is dan voor hem te laat; angsten grijpen deze man aan, die de dood van de rechtvaardige had gezocht en die in zijn grootheidswaan zover was gegaan dat hij zich vergreep aan de beschermer van Israël.

De toorn van de koning bedaarde pas, toen Haman aan de galg hing die hij voor Mordekai had bestemd. Dit vonnis wordt uitgevoerd – evenals dat over de antichrist – voordat God tussenbeide komt met het oog op de volkomen verlossing van Zijn volk. Maar Ester (het overblijfsel van Juda) wordt in haar koninklijke waardigheid en als behorend tot Gods volk erkend, voordat de antichrist zal worden neergeworpen.

Hoofdstuk 8 - Mordekai bestuurt het rijk

De verlossing komt dichterbij. Maar eerst geeft Ester te kennen wie *Mordekai* voor haar is, dus niet alleen haar afkomst en het volk waarvan zij deel uitmaakt. Dit is de hoogste belijdenis van de bruid! Zij erkent openlijk de band die ze heeft met de redder, die haar als wees heeft opgevoed, raad gegeven en in haar angst heeft vermaand.

Mordekai was eerder al voor het oog van de inwoners van Susan met koninklijke waardigheid bekleed, omdat hij in het belang van de koning had gesproken. Tot dusver was dit niet meer dan een morele waardigheid; direct daarna nam hij zijn plaats als dienaar in de poort van de koning weer in (6:12). Van nu aan is hij echter niet meer in de poort, hij komt in de tegenwoordigheid van de koning. Zijn waardigheid is reëel en officieel. Hij wordt bekleed 'met een blauwpuurperen en linnen koninklijk kleding' (8:15). Hij draagt een grote gouden diadeem en krijgt de koninklijke zegelring, als bewijs dat bestuurlijk gezag over de volken aan hem is verleend.

Het is allemaal ongetwijfeld een verborgen beeld, zoals alle beelden in dit boek. Maar het geloof ziet hierin de Mens Jezus Christus, bekleed met de kentekenen, rechten en verantwoordelijkheden

van de hoogste autoriteit. Ze zijn Hem door de hoogste Soeverein, die deze macht bezit, geschonken¹⁰.

Inderdaad, als Mens is Christus van God afhankelijk. Van Hem zal Hij de teugels van het bewind ontvangen, en die weer in handen van de Vader overgeven na het Koninkrijk tot diens eer te hebben bestuurd (1 Kor. 15:24).

Nu zal Mordekai ten gunste van het volk het vonnis tegenhouden, dat de duivelse Haman eerder had uitgevaardigd om het te verdelgen. Ester stelde Mordekai aan over het huis van Haman. Als redder nam hij de plaats in, die de onderdrukker van de Joden zich onrechtmatig had toegeëigend.

Maar Ester heeft nog een plicht te vervullen tegenover hem die het opperste gezag heeft. Zij richt het woord tot de koning, valt hem te voet, weent en smeekt. Eerder had zij gevast en drie dagen lang niet gegeten of gedronken. Nu vernedert zij zich voor de vorst en smeekt zijn genade af. Hij alleen, haar wettige echtgenoot, kan de ramp afwenden. En hij reikt Ester opnieuw de gouden scepter toe. Dan dient ze haar verzoek in; en ze is zich ervan bewust dat zij, om het in vervulling te zien gaan, geheel

10 We willen nog eens herhalen dat Ahasveros vanuit menselijk oogpunt bezien een van de droevigste vorsten van Perzië was. Gewelddadig, maar zonder eigen wil; onbeheerst; iemand die zowel aan het kwade als aan het goede toegeeft zoals hij wordt beïnvloed; die zich niet bewust is van zijn wispelturigheid, als hij van besluit veranderd; die nooit aan zichzelf maar aan anderen het kwaad toeschrijft, dat hij misschien niet zelf uitvoert maar wel toelaat (vgl. 8:7). Maar afgezien van zijn verdiensten en karakter, rust alle gezag in zijn handen. Hierdoor wordt hij ons bij enkele gelegenheden niet voorgesteld volgens wat hijzelf in moreel opzicht is, maar als de hoogste gezagsdrager. Zo staat er ook geschreven: 'U bent goden' (Ps. 82:6), en 'Er is geen overheid dan door God' (Rom. 13:1).

en al van genade afhankelijk is. Ze zegt: 'Indien het de koning goeddunkt en ik zijn genegenheid gewonnen heb, en indien dit de koning juist toeschijnt, en ik de koning welgevallig ben, laat dan een schrijven verzonden worden om het plan van de Agagiet Haman te herroepen'.

Zo zal ook de houding van de Joodse bruid zijn in de toekomst, als het door mensen beraamde kwaad jegens het volk op het punt staat dit te treffen. Alleen de genade zal dit kunnen voorkomen. Maar hoe zal dit kunnen gebeuren? Is de vorst niet door zijn eigen besluiten gebonden? Hij is geen mensenkind dat hem iets berouwen zou; wat hij gezegd heeft, zal volvoerd worden. Het oordeel moet plaatsvinden.

Maar het vonnis zal niet het volk van Ester treffen, het zal neerkomen op het hoofd van zijn vijanden! Het is nog steeds een vernietigend oordeel, maar door genade wordt het afgewend van de Joden – die nadat zij uit Gods hand dubbel hebben ontvangen voor al hun zonden, nu behoefte hebben aan vertroosting. Wat een boodschap voor Esters gemoed! De genade spreekt tot haar hart en zegt dat de lijdenstijd volbracht is (Jes. 40:1-2).

Dit hele toneel schijnt enigszins overeen te komen met wat van Israël wordt gezegd in Openbaring 12, waar de slang water uit haar bek werpt als een rivier (d.i. de stroom van volken die onder haar invloed staan), om het volk van de Messias te verdelgen. Maar de aarde, het toneel van goddelijke orde hier beneden, opent haar mond en verzwelgt de rivier. En gebeurt dit ook niet hier? De volken worden verzwolgen en niet het volk van God, zodra de heerschappij wordt gelegd in de handen van Degene die waardig is haar uit te oefenen, evenals dit mysterieuze boek Ester ons doet zien.

Zo wordt dan de dag die voor Israëls ondergang was bepaald, de dag van de verlossing; maar dit vindt plaats door middel van het oordeel en de wraak op de vijanden. De koning gaat akkoord met alles wat er gebeurt. Door aan Ester de gouden scepter toe te reiken, toont hij dat hij al haar verzoeken in gunst heeft aangenomen; en hij zet spoed achter zijn woord om wat hij heeft beloofd met haast te doen uitvoeren (vs. 14). Hoe is het toneel nu totaal veranderd! Voor de zielen die in een nacht van wanhoop waren gedompeld, is nu de zon opgegaan. Er is licht voor de Joden 'ten tijde van de avond' (Zach. 14:7). Waar vrees en schrik heersten, vindt men slechts vreugde en blijdschap. Het is een dag van maaltijden, een feestdag.

Eén man, Mordekai, was het instrument en de bewerker van deze geweldige verlossing. De vreugde verbreidde zich in de hoofdstad van het rijk. 'De stad Susan juichte en was verheugd', toen zij de man zag verschijnen die eerder al door haar straten was getrokken als redder van de koning. Maar nu is hij bekleed met macht, en hij draagt een koninklijk kleed, een grote gouden diadeem en een mantel van fijn linnen en blauwpurper. En de schrik voor de Joden valt op velen en zij worden Joden, om aan het oordeel te ontkomen.

Hetzelfde zal in de eindtijd gebeuren. 'In die dagen', zo zegt Zacharia, 'zullen tien mannen uit volken van allerlei taal vastgrijpen, ja vastgrijpen de slip van een Joodse man, en zeggen: Wij willen met u gaan, want wij hebben gehoord dat God met u is' (Zach. 8:23). Zelfs voordat de wraakneming wordt uitgevoerd, is er blijdschap bij de Joden. Rust, volkomen vertrouwen wordt in de harten geboren bij de verschijning van degene die alleen de toorn van het volk kan afwenden.

En zo zal de verschijning van Christus een einde maken aan de Grote Verdrukking, voordat de laatste slag wordt toegebracht. De harten zullen vol vertrouwen zijn, omdat Hij die de bruid beminde en het volk in ballingschap op Zijn hart heeft gedragen – terwijl Hij in al zijn benauwdheid benauwd is geweest – nu alle macht bezit om de heerlijke voornemens van Zijn liefde te volbrengen.

Hoofdstuk 9 - Volle verlossing

Dit hoofdstuk voert ons naar de volkomen bevrijding. In hoofdstuk 8 had de schrik voor de Joden velen ertoe gebracht zelf Jood te worden en zo aan het oordeel te ontkomen. Volgens vers 2 van hoofdstuk 9 'kon niemand voor hen stand houden, want de schrik voor hen was op alle volken gevallen'. Ook hier ziet men de verborgen werkzaamheid van Gods voorzienigheid ten gunste van Zijn volk. De volken van het rijk hadden zich kunnen verenigen tegen de geringe minderheid van de Joden in hun midden, maar niemand hield stand tegenover de schrik voor de Joden. Meer nog: 'alle vorsten van de gewesten en de stadhouders en de landvoogden en de ambtenaren van de koning ondersteunden de Joden, want de schrik voor Mordekai was op hen gevallen'.

Zo zal het ook zijn aan het einde van de eeuw. De vrees die Christus zal inboezemen, zal maken dat 'om Hem koningen zullen verstommen, als zij Hem zien', en Hem wel *moeten* gehoorzamen. Om de strengheid van de straf te begrijpen, moet men zich de gevoelens in herinnering roepen die de volken van het rijk bezielde tegen de Joden. Nu het oordeel is vastgesteld, worden ze door schrik bevangen. Zover was het niet toen het scheen dat zij hun vijandigheid spoedig zouden kunnen botvieren; op dat ogenblik waren ze 'vijanden' van de Joden en hoopten 'hen te overweldigen', zij 'haatten' hen en 'zochten hun onheil'.

Deze haat moest haar verdiende loon krijgen, en toen het ogenblik was aangebroken, bracht alleen reeds de schrik voor Mordekai de groten ertoe 'de Joden te ondersteunen'. Van Christus wordt gezegd: 'Vanwege Uw machtige grootheid brengen Uw vijanden U veinzend hulde'. En: 'Vreemden veinsden onderdanigheid tegenover Mij' (Ps. 66:3; 18:45). Wat Mordekai betreft staat hier: 'Hij was groot in het paleis van de koning en zijn faam verbreidde zich, want de man Mordekai werd steeds machtiger' (vs. 4). Mooi stelt hij hier de Heer voor, die toeneemt in kracht bij het ontvangen van de aardse heerschappij. Ook Davids heerschappij werd bij zijn troonsbestijging niet door '*un coup de théâtre*' gevestigd, zoals men wel zegt. Het is nog geen gevestigd koningschap, maar het is bezig gestalte te krijgen. Pas na de eindoverwinning op de laatste van de vijanden zal het definitief zijn; maar Christus' oppergezag wordt reeds erkend, voordat alle volken Hem onderdanig zullen zijn.

De onderdrukker van de Joden wordt gevonnist, evenals heel zijn nageslacht (vs. 6-10). Evenzo zal in een toekomstige dag het afvallige geslacht van de antichrist omkomen, want het uur van de wraak is gekomen. Maar het volk 'stak de handen niet uit naar de buit' (vs. 10, 15 en 16), in overeenstemming met de voorschriften ten aanzien van Amalek en de vijanden van Israël (1 Sam. 15:9; Joz. 6:19 en 20). Het gaat alleen om de uitvoering van het oordeel van God, zonder enig voordeel voor de werktuigen die het tot stand brengen.

Ahasveros aanvaardt de wraakneming als iets noodzakelijks. De hoofdstad van zijn rijk, waarin het complot tegen de Joden was gesmeed, wordt een dag langer dan de andere steden in het koninkrijk aan het oordeel van God prijsgeven. De 14e en 15e dag

worden overal dagen van vreugde, maaltijden en rust. Zo eindigt het jaar van de verdrukking.

De koning van de volken verschijnt alleen maar op het toneel in afhankelijkheid van Ester en Mordekai. Van hen is steeds sprake tot aan het einde van het hoofdstuk. Mordekai is het die, evenals de Messias in de toekomst, blijdschap en rust brengt: 'En de Joden hebben als inzetting aanvaard wat zij begonnen waren te doen en wat Mordekai hun geschreven had'. Zij onderwierpen zich aan het woord, geschreven door iemand die vroeger een onbekende was geweest, maar die God thans voor aller oog had verhoogd¹¹.

De herinnering aan deze dagen duurt voort van eeuw tot eeuw. Eén feest van de Joden, het Purimfeest, wordt in dit boek vermeld. Dit feest blijft altijd ter herdenking van de verlossing van het aardse volk van God. Er was volkomen overeenstemming tussen Ester en Mordekai en het volk. Wat de eerste twee bepaalden, stelde het laatste voor zichzelf vast (vs. 31). Wat 'in een boek opgeschreven werd' aangaande hun vasten en hun geroep, werd in al hun geslachten gevierd. Zo eindigt dit verhaal, dat ons brengt naar de dageraad van de heerlijke tijd die op de verlossing volgt en ons profetisch gezien voert naar de drempel van het duizendjarig rijk van Christus.

11 In een boek waarin de wet niet één keer wordt genoemd, neemt het geschreven woord van Mordekai een heel nieuwe, belangrijke plaats in.

Hoofdstuk 10 - Tot slot

Hoofdstuk 10 is om zo te zeggen een aanhangsel, dat in enkele woorden het resultaat van de voorafgaande gebeurtenissen samenvat. De soevereine heerser, vertegenwoordigd door Ahasveros, merkt hoe na de redding van de Joden het hele land en ver daarbuiten de kustlanden van de zee, die oorspronkelijk niet aan de koning toebehoorden, zich onderwerpen en schatting betalen. Dit is een zwak beeld van de vestiging van het koninkrijk van Christus over de hele wereld.

Mordekai, door de vorst verheven in grootheid, wordt als de eerste na Ahasveros aangesteld. Dat wil zeggen dat hij een ondergeschikte positie krijgt ten opzichte van de hoogste macht. *Zó zal de verhoging van Christus als Hoofd over de volken ook zijn, zoals Jesaja zegt: ‘Zie, Mijn Knecht zal voorspoedig zijn, Hij zal verhoogd, ja, ten hoogste verheven zijn. Zoals velen zich over U ontzet hebben – zo geschonden was Zijn gezicht, meer dan van iemand anders, en Zijn gestalte, meer dan van andere mensenkinderen – zó zal Hij vele heidenvolken besprenkelen, koningen zullen vanwege Hem sprakeloos staan. Want zij aan wie het niet verteld was, zullen het zien, en zij die het niet gehoord hebben, zullen het begrijpen’* (Jes. 52:13-15; zie ook Mal. 1:11).

Maar de relatie van Mordekai met zijn eigen volk wordt hier bijzonder benadrukt. Hij was ‘in aanzien bij de Joden’, en nam toe in heerlijkheid (Ps. 45:5). Hij was ‘bemind bij de menigte van zijn broeders’, zoals vroeger het geval was met David, de zoon van Isaï (1 Sam. 18:5). Hij zocht ‘het goede voor zijn volk’, zoals David het

goede van Jeruzalem zocht (Ps. 122:9), of zoals de HERE Zich zal voornemen aan het huis van Juda wel te doen (Zach. 8:15).

En Mordekai sprak 'tot heil van al zijn volksgenoten'. Het hele aanvankelijk verdrukte volk wordt erkend als het geslacht (of: de nakomelingen) van Mordekai. Wat een slot! Zo wordt tot op zekere hoogte dit woord hier werkelijkheid: 'Vrede op aarde en in mensen een welbehagen'.

Samenvatting

Laten we in enkele woorden de inhoud van dit boek en het karakter van de hoofdpersonen samenvatten.

In een tijd waarin God Zijn aangezicht nog voor het volk verbergt, wordt de vrouw uit de volken verstoten, terwijl de bruid uit Israël haar plaats inneemt in het hart van de vorst. Nog verborgen wat haar afkomst betreft, wordt zij zijn echtgenote om dan koningin over de volken te zijn. De tegenstander verwekt een grote vervolging tegen het Joodse volk, maar hij wordt overwonnen door Israëls bevrijder. Deze neemt bezit van al zijn eigendommen, en de vijand ondergaat het lot dat hij het voorwerp van zijn haat had toegedacht. De Joodse bruid wordt openlijk als zodanig erkend; de vijanden van het volk ondergaan de wraak die zijzelf hadden willen uitoefenen; het bestuur van het koninkrijk wordt toevertrouwd aan degene die aller dienaar was geweest en die ten slotte de regering van gerechtigheid, vrede en vreugde inluidt.

In dit boek trekt Mordekai op bijzondere wijze onze aandacht. Er zijn bij hem eigenschappen van tweeërlei aard op te merken: de morele of geestelijke, en de meer formele kenmerken. Zijn morele karakter, een kostbaar beeld van dat van de Heiland, treft ons door zijn teerheid, zijn gevoelige hart, de genegenheid voor zijn verwanten, de onafgebroken zorg voor de wees. Maar hij valt evenzeer op door gerechtigheid en rechtschapenheid, moed en besluitvaardigheid, en onwankelbare trouw aan het woord van God. Terwijl hij de plaats van het overblijfsel van Israël inneemt, aanvaardt hij de dienstbaarheid, hij die groot onder

allen zou worden. Hij weigert echter het hoofd te buigen voor de tegenstander en weerstaat de vijand ten koste van zijn eigen leven. Hij is één met zijn volk in hun nood en ondergaat die in zijn ziel. Maar hij is geduldig in de hoop; en dat is de overwinning van het geloof, wanneer de vijand overmachtig is en God Zijn aangezicht verbergt.

Zijn officiële karakter is eveneens heel opmerkelijk. Hij blijft in de poort van de koning en wordt zo de redder in de nood. Als zodanig wordt hij ook erkend op het ogenblik dat de duivelse tegenstander wordt vernederd. Mordekai wordt de redder van zijn eigen volk, en als bestuurder van het koninkrijk draagt hij de bewijzen van het koningschap en een grote gouden kroon. Hij maakt zich gevreesd in zijn oordeel en oefent wraak, maar opent zo de weg tot de vrede; want hij regeert in gerechtigheid. Hij gaat voor in de vreugde en blijdschap, die hij zijn verwanten heeft aangebracht. Hij bepaalt alles in harmonie met de Joodse bruid, zijn aangenomen dochter, die over de volken heerst en zijn belangstelling voor Gods volk deelt.

Mordekai wordt de vorst van de koningen van de aarde. Hij is bemind bij God en bij zijn broeders, en in zijn koninklijke karakter doet hij alles met het oog op het welzijn van zijn volk. Hij leidt hen het Vrederijk binnen. Het is vóór alles op hem als type van Christus, dat Gods Geest onze aandacht wil vestigen in het boek Ester.